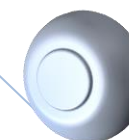

Έκτακτες καταστάσεις κινδύνου στην εποχή της πανδημίας COVID-19

Πανελλαδική έρευνα

Περίοδος διεξαγωγής 8/9/2020 – 13/10/2020

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2020

Περιεχόμενα

Κατάλογος Πινάκων	2
Κατάλογος Διαγραμμάτων	3
Ταυτότητα της Έρευνας	5
Εισαγωγή	7
Δημογραφικά στοιχεία δείγματος	10
Βασικοί θεσμοί για την ΥΑΕ στους χώρους εργασίας	13
Μέτρα προστασίας από τον κορωνοϊό στους χώρους εργασίας	16
Αντίληψη κινδύνου, ενημέρωση και εκπαίδευση για έκτακτες καταστάσεις στους χώρους εργασίας και κατοικίας	38
Συμπεράσματα	51
Αναφορές.....	58

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία	12
Πίνακας 2: Βασικοί θεσμοί για την ΥΑΕ.	14
Πίνακας 3: Ποια από τα ακόλουθα μέτρα εφαρμόζονται στον χώρο που εργάζεστε για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό;	22
Πίνακας 4: Ποια από τα παρακάτω μέτρα αποφυγής συνωστισμού εφαρμόζονται στην εργασία σας;	23
Πίνακας 5: Τι είδους μέσα ατομικής προστασίας ή συνδυασμό για τον νέο κορωνοϊό χρησιμοποιείτε στην εργασία σας;	24

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Εφαρμογή θεσμών για την ΥΑΕ στους χώρους εργασίας.	15
Διάγραμμα 2: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 1) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).	25
Διάγραμμα 3: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 2) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).	26
Διάγραμμα 4: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 3) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).	27
Διάγραμμα 5: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 4) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).	28
Διάγραμμα 6: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 1) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).	29
Διάγραμμα 7: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 2) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).	30
Διάγραμμα 8: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 3) στους χώρους εργασίας αυτοαπασχολούμενων.	31
Διάγραμμα 9: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 1) στους χώρους εργασίας αυτοαπασχολούμενων.	32
Διάγραμμα 10: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 2) στους χώρους εργασίας αυτοαπασχολούμενων.	32
Διάγραμμα 11: Χρήση μέσων ατομικής προστασίας από τους εργαζόμενους.	33
Διάγραμμα 12: Επίδραση κλάδου στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντες 1,3,4).	34

Διάγραμμα 13: Επίδραση κλάδου στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντας 2).	35
Διάγραμμα 14: Επίδραση μεγέθους επιχείρησης στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντες 1,3,4).	36
Διάγραμμα 15: Επίδραση μεγέθους επιχείρησης στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντας 2).	37
Διάγραμμα 16: Εκπαίδευση στους χώρους εργασίας.	43
Διάγραμμα 17: Προτεινόμενα θέματα ενημέρωσης-εκπαίδευσης.....	43
Διάγραμμα 18: Ενημέρωση από τον Δήμο ή την Περιφέρεια.	44
Διάγραμμα 19: Προτιμώμενος τρόπος ειδοποίησης κατά τη διάρκεια έκτακτης κατάστασης που βρίσκεται σε εξέλιξη.	45
Διάγραμμα 20: Αντίληψη κινδύνου για έκτακτες καταστάσεις.....	46
Διάγραμμα 21: Υποκειμενική εκτίμηση ετοιμότητας απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις.....	47
Διάγραμμα 22: Υποκειμενική εκτίμηση ετοιμότητας απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις συγκριτικά με αντίστοιχη έρευνα του 2019.	48
Διάγραμμα 23: Αντίληψη κινδύνου σχετικά με την πανδημία COVID-19.....	49
Διάγραμμα 24: Υποκειμενική εκτίμηση για το άγχος.	50
Διάγραμμα 25: Επίδραση αντίληψης κινδύνου για τη επιδημία COVID-19 στο αίσθημα άγχους.....	50

Ταυτότητα της Έρευνας

Τύπος

Διαδικτυακή

Περιοχή

Πανελλαδική

Χρόνος Διεξαγωγής

8/9/2020 - 13/10/2020

Μέγεθος Δείγματος

1.288 άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω

Αξιοπιστία ερωτηματολογίου

Conbach's alpha = 0,9

Φορέας Διεξαγωγής

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας
(ΕΛΙΝΥΑΕ)

Ερευνητική Ομάδα

Δρ Εύη Γεωργιάδου, Χημικός Μηχανικός

Δήμητρα Πινότση, Μαθηματικός – Στατιστικός, MSc

Θεώνη Κουκουλάκη, Τοπογράφος Μηχ., PhD

Κωνσταντίνα Καψάλη, Κοινωνιολόγος, Επιστήμονας
Πληροφόρησης, MSc

Τομέας Έρευνας και Ανάπτυξης ΕΛΙΝΥΑΕ

Εισαγωγή

Στην έκθεση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας, που διενεργήθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ) σχετικά με τις έκτακτες καταστάσεις κινδύνου στους χώρους εργασίας και κατοικίας την περίοδο της πανδημίας COVID-19.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ειδικού ερευνητικού εργαλείου (ερωτηματολογίου), το οποίο συντάχθηκε από επιστημονική ομάδα του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Για τη σύνταξη του εργαλείου, μεταξύ άλλων, ελήφθησαν υπόψη σχετικά ερευνητικά εργαλεία που διερευνούν την αντίληψη κινδύνου για τις έκτακτες καταστάσεις [1-8], καθώς και ερωτηματολόγιο για ψυχοκοινωνικούς παράγοντες κινδύνου που περιλαμβάνει -μεταξύ άλλων- εργαλείο διερεύνησης του άγχους [9]. Για τις ερωτήσεις σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό στους χώρους εργασίας, ελήφθησαν υπόψη οι κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA), καθώς και των οδηγιών που εκπονήθηκαν από το Υπουργείο Εργασίας και

Κοινωνικών Υποθέσεων (ΥΠΕΚΥΠ) σε συνεργασία με το ΕΛΙΝΥΑΕ [10,11].

Επιπλέον, συγκεντρώθηκαν πληροφορίες που αφορούν στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του εξεταζόμενου δείγματος.

Το εργαλείο εισήχθη δύο φορές, πιλοτικά, σε ανομοιογενές δείγμα 30 ατόμων προκειμένου να μετρηθεί ο βαθμός κατανόησης, αποδοχής και ερμηνείας του. Αφού έγιναν οι απαραίτητες προσαρμογές, το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στο κοινό. Το εξεταζόμενο δείγμα αποτελείται από ενήλικες ανεξαρτήτως φύλου, ηλικιακής ομάδας και μορφωτικού επιπέδου.

Για την εφαρμογή του τηρήθηκαν όλοι οι όροι σχετικά με την εξασφάλιση του απόρρητου των προσωπικών δεδομένων, όπως αυτοί ορίζονται νομοθετικά.

Το εργαλείο διανεμήθηκε μέσω διαδικτύου με τη χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας την περίοδο 8/9/2020 έως 13/10/2020 σε τυχαία επιλεγμένο δείγμα.

Συνολικά συγκεντρώθηκαν 1.288 ερωτηματολόγια.

Στη μελέτη γίνεται η παραδοχή ότι ο πληθυσμός που ελέγχεται αποτελεί ένα δείγμα στον χρόνο του γενικού πληθυσμού. Βάσει αυτής της παραδοχής διενεργούνται στατιστικοί έλεγχοι στο «δείγμα». Το επίπεδο σημαντικότητας 0,05 θεωρείται ότι είναι το επίπεδο των στατιστικά σημαντικών διαφορών.

Για τη διερεύνηση των ζητημάτων που αφορούν ειδικά στους εργασιακούς χώρους και στην εφαρμογή μιας σειράς μέτρων για την υγεία και ασφάλεια της εργασίας (ΥΑΕ), εξετάζεται μέρος του αρχικού δείγματος που περιλαμβάνει εργαζόμενους και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, ενώ για ορισμένα μέτρα διερευνάται ο βαθμός εφαρμογής τους και σε αυτοαπασχολούμενους χωρίς προσωπικό.

Στην έκθεση παρουσιάζονται τα βασικά δημογραφικά στοιχεία και περιλαμβάνεται η ανάλυση αποτελεσμάτων σε τρεις βασικές ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με βασικούς θεσμούς για την ΥΑΕ, όπως η απασχόληση Τεχνικού Ασφάλειας και Γιατρού Εργασίας, καθώς και η ύπαρξη Εκπροσώπων ή Επιτροπών Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων.

Στη δεύτερη, περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται στους χώρους εργασίας για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό.

Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με την αντίληψη κινδύνου, την ευαισθητοποίηση και τον βαθμό προετοιμασίας του κοινού, όσον αφορά σε φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και επιδημίες.

Τέλος, συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα της μελέτης.

Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

Η ηλικία του δείγματος κυμαίνεται από 18 ως 70 έτη με μέση τιμή τα 45,4 ($\pm 9,5$) έτη.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (80,3%) είναι εργαζόμενοι μισθωτοί του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Επισημαίνεται ότι στους μισθωτούς περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι με τυπικά μισθωτή σχέση (αορίστου, ορισμένου χρόνου, ωρομίσθιοι κ.λπ.) και οι εργαζόμενοι με εξαρτημένη σχέση εργασίας, που αμείβονται με δελτίο παροχής υπηρεσιών (με το 70% τουλάχιστον του εισοδήματός τους από έναν εργοδότη) (Πίνακας 1).

Το 5,5% είναι ιδιοκτήτες επιχείρησης που απασχολούν προσωπικό και το 10,9% αυτοαπασχολούμενοι χωρίς προσωπικό (Πίνακας 1).

Για τον κλάδο απασχόλησης χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση της ΕΛΣΤΑΤ (ΣΤΑΚΟΔ-08).

Όπως φαίνεται από την κατανομή του δείγματος (Πίνακας 1), η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εργάζεται στον κλάδο

«Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες» (21,0%) και ακολουθούν η «Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση» (14,5%), η «Μεταποίηση» (13,4%) και οι «Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα» (11,9%).

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία.

Φύλο	% (n=1288)	Ηλικία	% (n=1288)	Εργασιακή σχέση -Απασχόληση	% (n=1288)	Μέγεθος επιχείρησης	% (n=1245)
Άνδρας	50,9	18 ως 30	5,7	Μισθωτός/ή	80,3	Πολύ μικρή (< 10 εργαζ.)	23,8
Γυναίκα	48,6	31 ως 40	24,8	Ιδιοκτήτης/τρια επιχ. με προσωπικό	5,5	Μικρή (20 έως 50 εργαζ.)	20,9
		41 ως 50	35,9	Αυτοαπασχολούμενος/η χωρίς προσωπικό	10,9	Μεσαία (50 έως 250 εργαζ.)	21,4
		51 ως 60	22,7	Άνεργος/η	10,0	Μεγάλη (> 250 εργαζ.)	33,8
		άνω των 60	6,1	Φοιτητής/τρια	0,5		
				Συνταξιούχος	1,3		
Κλάδος							
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ							1,2
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ							0,4
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ							13,4
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ							1,8
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛ., ΔΡΑΣΤ. ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ							1,4
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ							5,8
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ							2,3
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ							2,2
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ							2,1
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ							2,8
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ							1,3
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ							0,4
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ							21,0
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ							5,0
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ							14,5
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ							5,2
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ							11,9
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ							0,7
ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ							2,8
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ, ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ							0,1
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ							0,1
ΑΛΛΟ							3,1

Βασικοί θεσμοί για την ΥΑΕ στους χώρους εργασίας

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται η λειτουργία ορισμένων βασικών θεσμών για την ΥΑΕ.

Ειδικότερα εξετάζεται η απασχόληση Τεχνικού Ασφάλειας (ΤΑ), Γιατρού Εργασίας (ΓΕ) και η ύπαρξη Εκπροσώπου ή Επιτροπής Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (ΕΥΑΕ).

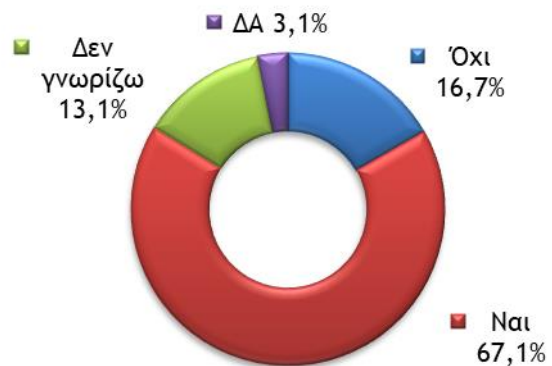
Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί και στο [Διάγραμμα 1](#). Για την απασχόληση ΤΑ και την ύπαρξη εκπροσώπου ΥΑΕ ή ΕΥΑΕ εξετάζεται μέρος του δείγματος που περιλαμβάνει εργαζόμενους και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Για την απασχόληση ΓΕ εξετάζεται το δείγμα που αφορά στις επιχειρήσεις με πάνω από 50 εργαζόμενους (μεσαίες – μεγάλες), δεδομένου ότι σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία ΥΑΕ σε αυτές τις επιχειρήσεις είναι υποχρεωτική η παροχή υπηρεσιών ΓΕ.

Το 67,1% των ερωτηθέντων απάντησε ότι παρέχονται υπηρεσίες ΤΑ στον χώρο εργασίας του και το 67,8% ότι παρέχονται υπηρεσίες ΓΕ ([Πίνακας 2](#)). Το 30,1% ανέφερε ότι στον χώρο εργασίας του υπάρχει Εκπρόσωπος ΥΑΕ και ΕΥΑΕ.

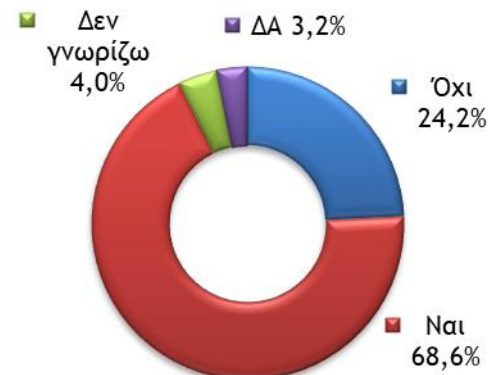
Πίνακας 2: Βασικοί θεσμοί για την ΥΑΕ.

ΕΡΩΤΗΣΗ	%
Παρέχονται υπηρεσίες Τεχνικού Ασφάλειας (n=1105)	67,1%
Ασκεί καθήκοντα Τεχνικού Ασφάλειας ο εργοδότης (n=1105)	15,6%
Παρέχονται υπηρεσίες Γιατρού Εργασίας (n=780)	68,6%
Υπάρχει Επιτροπή ή Εκπρόσωπος Υγείας και Ασφάλειας εργαζομένων (n=1105)	30,1%

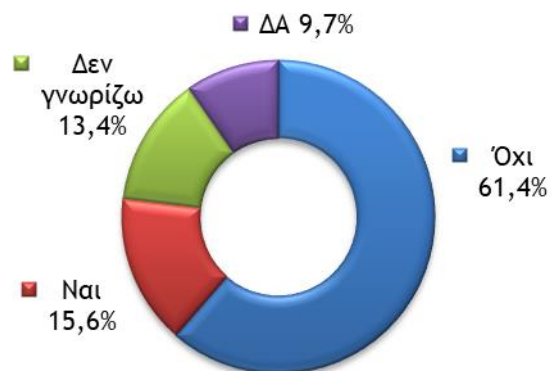
Υπάρχει Τεχνικός Ασφάλειας

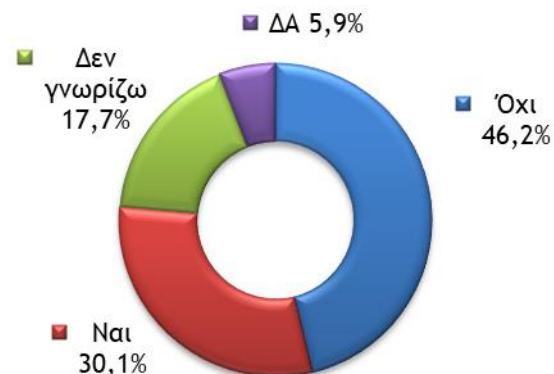
Υπάρχει Γιατρός Εργασίας

Ασκεί καθήκοντα ΤΑ ο εργοδότης

Υπάρχει εκπρόσωπος ή ΕΥΑΕ

Διάγραμμα 1: Εφαρμογή θεσμών για την ΥΑΕ στους χώρους εργασίας.

Μέτρα προστασίας από τον κορωνοϊό στους χώρους εργασίας

Στην μελέτη διερευνήθηκε η εφαρμογή μιας σειράς μέτρων και διαδικασιών για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό στους χώρους εργασίας.

Τρεις παράμετροι με πολλαπλά ερωτήματα εξετάστηκαν. Η πρώτη αφορούσε στην εφαρμογή τεχνικών μέτρων και διαδικασιών και η δεύτερη στην εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού. Και στις δύο εφαρμόστηκε παραγοντική ανάλυση. Η τρίτη παράμετρος αναφερόταν στη χρήση μέσων ατομικής προστασίας. Με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες η αναφορά και επιπλέον καλών πρακτικών που εφαρμόστηκαν στον χώρο εργασίας τους.

Τα σχετικά αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στους πίνακες που ακολουθούν (Πίνακας 3, Πίνακας 4), καθώς και στα αντίστοιχα διαγράμματα. Η ανάλυση έχει πραγματοποιηθεί στους εργαζόμενους και τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων.

Οι απαντήσεις έχουν ομαδοποιηθεί σε τέσσερις παράγοντες για το πρώτο ερώτημα (εφαρμογή τεχνικών μέτρων και διαδικασιών) σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης και με

αυτόν τον τρόπο παρατίθενται στα αντίστοιχα διαγράμματα (Διάγραμμα 2, Διάγραμμα 3, Διάγραμμα 4, Διάγραμμα 5).

Οι απαντήσεις για το δεύτερο ερώτημα (μέτρα αποφυγής συνωστισμού) έχουν ομαδοποιηθεί σε δυο παράγοντες, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης και αποτυπώνονται στα δύο διαγράμματα για κάθε έναν από τους δυο παράγοντες, αντίστοιχα (Διάγραμμα 6, Διάγραμμα 7).

Στους πίνακες αποτυπώνεται ειδικότερα η εφαρμογή ορισμένων μέτρων σε χώρους εργασίας όπου υπάρχει επαφή με το κοινό (Πίνακας 3) και σε χώρους εργασίας όπου η εργασία γίνεται κατά κύριο λόγο με Η/Υ (Πίνακας 4).

Ορισμένα από τα μέτρα, τα οποία εφαρμόζονται και από αυτοαπασχολούμενους στους χώρους στους οποίους εργάζονται, εξετάζονται για το μέρος του δείγματος των αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό (Διάγραμμα 8, Διάγραμμα 9, Διάγραμμα 10).

Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσε ότι στους εργασιακούς χώρους που εργάζονται ελήφθησαν μέτρα που ομαδοποιούνται στον παράγοντα 3 (Πίνακας 3). Αντίθετα, μέτρα

που αφορούσαν σε διαδικασίες, όπως π.χ. η επικαιροποίηση της εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου, η παροχή εκπαίδευσης από τον Τεχνικό Ασφάλειας κ.ά., φαίνεται να μη λαμβάνουν σημαντικά ποσοστά θετικών απαντήσεων, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη ένταξης των προσπαθειών εφαρμογής των θεσμικών διαδικασιών για την ΥΑΕ στους χώρους εργασίας με σκοπό την πρόληψη.

Λαμβάνοντας υπόψη και τα δυο ερωτήματα διερεύνησης των μέτρων για τον κορωνοϊό, καθώς και όλους τους παράγοντες, φαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (σε ένα ποσοστό μεγαλύτερο από 50%) αναφέρει ότι στους χώρους εργασίας τους λαμβάνονται μέτρα όπως (από το πιο συχνά αναφερόμενο, έως το λιγότερα συχνά):

- ✓ παροχή αντισηπτικών διαλυμάτων
- ✓ ενημέρωση εργαζομένων/τρίτων για ορθές πρακτικές ατομικής υγιεινής και άλλα μέτρα προστασίας
- ✓ επαρκής αερισμός των χώρων
- ✓ τακτικός καθαρισμός των χώρων και των επιφανειών εργασίας

- ✓ παροχή μέσων ατομικής προστασίας στους εργαζόμενους
- ✓ τοποθέτηση οδηγιών προστασίας – αφισών σε εμφανή σημεία
- ✓ περιορίστηκαν οι συναντήσεις – συναθροίσεις
- ✓ δόθηκαν οδηγίες στους εργαζόμενους από τον γιατρό εργασίας
- ✓ πραγματοποιούνται συνεργασίες - εκδηλώσεις με εναλλακτικούς τρόπους (π.χ. τηλεδιάσκεψη/ τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία)
- ✓ επιβλέπεται και ρυθμίζεται σχετικά η προσέλευση τρίτων (πελατών/συνεργατών/διανομέων κ.λπ.).

Η λήψη άλλων μέτρων ποικίλει κατά είδος, και κυμαίνεται μεταξύ 30% έως 50% των ερωτηθέντων (από το πιο συχνά αναφερόμενο, έως το λιγότερα συχνά), όπως:

- ✓ απολύμανση χώρων εργασίας
- ✓ αύξηση της απόστασης μεταξύ των θέσεων εργασίας όπου ήταν εφικτό
- ✓ ενημέρωση εργαζομένων για τη διαδικασία διαχείρισης περιστατικού εάν παρουσιάσουν κάποια συμπτώματα

- ✓ τακτική συντήρηση συστημάτων εξαερισμού – κλιματισμού
- ✓ λήψη ειδικών μέτρων προστασίας των εργαζομένων που ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου
- ✓ περιορισμός/διακοπή επαγγελματικών ταξιδιών
- ✓ παροχή οδηγιών στους εργαζόμενους από τον τεχνικό ασφάλειας
- ✓ εκπαίδευση εργαζομένων στη χρήση μέσων ατομικής προστασίας από τον κορωνοϊό
- ✓ απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες σε θέσεις εργασίας χωρίς άμεση επαφή με το κοινό (back office).

Το 36,5% των ερωτηθέντων απάντησε ότι στο πλαίσιο των μέτρων προστασίας από τον νέο κορωνοϊό, επικαιροποιήθηκε η εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου και το 17,9% ότι γίνεται διαβούλευση του εργοδότη με τους εργαζόμενους και ενθαρρύνεται η υποβολή σχετικών προτάσεων.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, σε ποσοστά μικρότερα του 30,0%, αναφέρουν ότι στους χώρους εργασίας τους λαμβάνονται μέτρα όπως:

- ✓ θερμομετρούνται τακτικά οι εργαζόμενοι
- ✓ έγινε σήμανση - διαγράμμιση των χώρων για την τήρηση αποστάσεων
- ✓ έγινε ειδική ρύθμιση για την πρόσβαση σε κοινόχρηστους χώρους της επιχείρησης
- ✓ γίνονται τεστ κορωνοϊού στους εργαζόμενους
- ✓ αποφεύγεται η χρήση κλιματιστικών που ανακυκλώνουν τον αέρα
- ✓ τοποθετήθηκαν διαχωριστικά (π.χ. plexiglass)
- ✓ έχουν δοθεί ξεχωριστά εργαλεία και εξοπλισμός εργασίας για κάθε εργαζόμενο
- ✓ αποφεύγεται η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς
- ✓ οργανώθηκε από το τμήμα ανθρώπινου δυναμικού διαδικασία επικοινωνίας σχετικά με τον κορωνοϊό.

Από τη διερεύνηση με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, αναφέρθηκαν παραδείγματα και επιπλέον καλών πρακτικών που εφαρμόζονται στους χώρους εργασίας, όπως η χρήση επιπλέον μέσων ατομικής προστασίας (για τα πόδια), η απολύμανση οχημάτων, η μείωση των επιβαίνοντων σε οχήματα μεταφοράς στην εργασία, η χρήση κλιματιστικών με ανοιχτό παράθυρο, η αναπροσαρμογή διαδικασιών (π.χ. διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, ύπαρξη επιτροπής διαχείρισης της πανδημίας, ειδικές λίστες ελέγχου για τον χώρο εργασίας και για τους επισκέπτες κ.ά.), η αύξηση του προσωπικού καθαριότητας, η πραγματοποίηση συναντήσεων σε εξωτερικό χώρο κ.ά.

Όσον αφορά σε οργανωτικές αλλαγές που εφαρμόστηκαν με σκοπό τη μείωση του συνωστισμού στους χώρους εργασίας:

- ✓ Σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων αναφέρει ότι υιοθετηθήκαν μορφές τηλεργασίας (50,2% στο δείγμα εργαζομένων – ιδιοκτητών επιχειρήσεων, 37,7% των αυτοαπασχολούμενων χωρίς προσωπικό και 59,2% των ερωτηθέντων των οποίων η εργασία γίνεται κατά κύριο λόγο με Η/Υ).

- ✓ Σε ορισμένες περιπτώσεις αναφέρθηκε ότι εφαρμόστηκε η «εκ περιτροπής εργασία» (22,6%) και η αναστολή σύμβασης εργασίας (14,0%).
- ✓ Σε κάποιους εργασιακούς χώρους οργανώθηκε η σταδιακή προσέλευση – αποχώρηση των εργαζομένων (28,9% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι ελήφθη αυτό το μέτρο).
- ✓ Ένα ποσοστό 29,5% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι άλλαξε η οργάνωση της εργασίας (π.χ. μειώθηκε ο αριθμός των εργαζομένων που βρίσκονται ταυτόχρονα στον χώρο εργασίας).
- ✓ Η εφαρμογή κλιμακωτών διαλειμμάτων και η αύξηση του ημερήσιου χρόνου εργασίας αναφέρθηκε από μικρό ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα (12,6% και 6,4%, αντίστοιχα).

Διερευνήθηκε η επίδραση του κλάδου και του μεγέθους της επιχείρησης σε σχέση με την εφαρμογή των μέτρων από τον κορωνοϊό. Όπως φαίνεται στο [Διάγραμμα 12](#) και στο [Διάγραμμα 13](#), σε επιλεγμένους κλάδους φαίνεται ότι υπάρχει διαφοροποίηση ως προς την εφαρμογή μιας σειράς μέτρων.

Αναφορικά με τα μέτρα που εφαρμόζονται στον χώρο εργασίας για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό διαπιστώθηκε η επίδραση του μεγέθους της επιχείρησης για όλους τους τύπους μέτρων (και για τους 4 παράγοντες).

Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, όσον αφορά στα μέτρα που εντάσσονται στον παράγοντα 1, μεταξύ πολύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων στον παράγοντα 3, μεταξύ πολύ μικρών επιχειρήσεων σε σχέση με μεσαίες και μεγάλες και μικρών επιχειρήσεων σε σχέση με τις μεγάλες στον παράγοντα 4. Ο παράγοντας 3 εξετάστηκε για εργαζόμενους μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων (> 50 εργαζόμενοι), όπου διαπιστώθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ τους.

Τα παραπάνω απεικονίζονται περιγραφικά στο [Διάγραμμα 14](#) και στο [Διάγραμμα 15](#).

Διερευνήθηκε η επίδραση της ύπαρξης θεσμών ΥΑΕ στους χώρους εργασίας σε σχέση με την εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον νέο κορωνοϊό (για τον παράγοντα 2 η διερεύνηση έγινε για μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, δηλ. επιχειρήσεις που απασχολούν > 50 εργαζόμενους). Διαπιστώνεται στατιστικά σημαντική διαφορά για όλους τους παράγοντες (παράγοντες 1 έως 4, Πίνακας 3), εάν υπάρχει ΤΑ (είτε ασκεί τα καθήκοντα ο εργοδότης είτε όχι), εάν υπάρχει ΓΕ και εάν υπάρχει Εκπρόσωπος ή Επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων.

Διερευνήθηκε, επίσης, η χρήση μέσων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) από τους εργαζόμενους στους χώρους εργασίας ([Διάγραμμα 11](#), [Πίνακας 5](#)).

Αξιοσημείωτο είναι ότι μεγάλο μέρος των εργαζομένων (71,2%) χρησιμοποιούσε μάσκα στον χώρο εργασίας, ήδη από την περίοδο κατά την οποία διενεργήθηκε η έρευνα, όπου η χρήση μάσκας δεν ήταν υποχρεωτική σε όλους τους χώρους.

Πίνακας 3: Ποια από τα ακόλουθα μέτρα εφαρμόζονται στον χώρο που εργάζεστε για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό;

ΕΡΩΤΗΣΗ		% (n=1105) εργαζ./ιδιοκτ.	% (n=140) αυτοαπ.	% (n=521) επαφή με το κοινό
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 1	Παρέχονται μέσα ατομικής προστασίας στους εργαζόμενους	70,8		76,4
	Ενημερώνονται οι εργαζόμενοι για τη διαδικασία διαχείρισης περιστατικού εάν παρουσιάσουν κάποια συμπτώματα	46,5		49,1
	Δόθηκαν οδηγίες στους εργαζόμενους από τον τεχνικό ασφάλειας	37,3		36,7
	Επικαιροποιήθηκε η εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου	36,5		35,7
	Πραγματοποιήθηκε εκπαίδευση εργαζομένων στη χρήση μέσων ατομικής προστασίας από τον κορωνοϊό	30,9		35,9
	Έχουν δοθεί ξεχωριστά εργαλεία και εξοπλισμός εργασίας σε κάθε εργαζόμενο	22,0		22,1
	Γίνεται διαβούλευση εργοδότη με τους εργαζόμενους και ενθαρρύνεται η υποβολή σχετικών προτάσεων	17,9		18,8
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 2	Λαμβάνονται ειδικά μέτρα προστασίας εργαζομένων που ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου	46,1		43,0
	Δόθηκαν οδηγίες στους εργαζόμενους από τον γιατρό εργασίας (εφόσον υπάρχει υποχρέωση απασχόλησης γιατρού εργασίας)*	57,7		56,6
	Απασχολούνται εργαζόμενοι που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες σε θέσεις εργασίας χωρίς άμεση επαφή με το κοινό (back office)	30,0		25,3
	Θερμομετρούνται τακτικά οι εργαζόμενοι	29,0		29,8
	Γίνονται τεστ κορωνοϊού στους εργαζόμενους	27,1		25,1
	Τοποθετήθηκαν διαχωριστικά (π.χ. plexiglass)	27,0		26,9
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 3	Παρέχονται αντισηπτικά διαλύματα	93,8	86,4	93,5
	Ενημερώθηκαν οι εργαζόμενοι/τρίτοι για ορθές πρακτικές ατομικής υγιεινής και άλλα μέτρα προστασίας	80,0		79,8
	Γίνεται επαρκής αερισμός των χώρων	72,2	87,1	72,2
	Καθαρίζονται τακτικά οι χώροι και οι επιφάνειες εργασίας	71,4	72,9	70,4
	Τοποθετήθηκαν οδηγίες προστασίας – αφίσες σε εμφανή σημεία	70,8		71,2
	Απολυμαίνονται οι χώροι εργασίας	49,9	58,6	49,9
	Συντηρούνται τακτικά τα συστήματα εξαερισμού – κλιματισμού	46,2	53,6	44,0
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 4	Περιορίστηκαν/διακόπηκαν τα επαγγελματικά ταξίδια	46,1		38,2
	Αποφεύγεται η χρήση κλιματιστικών που ανακυκλώνουν τον αέρα	27,1	39,3	26,5
	Οργανώθηκε από το τμήμα ανθρώπινου δυναμικού διαδικασία επικοινωνίας σχετικά με τον κορωνοϊό	21,0		17,5
	Υποστηρίζονται οι εργαζόμενοι από εξειδικευμένους επαγγελματίες στη διαχείριση του στρες	11,0		8,8

* Αφορά μόνο σε μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 50 εργαζόμενους.

Πίνακας 4: Ποια από τα παρακάτω μέτρα αποφυγής συνωστισμού εφαρμόζονται στην εργασία σας;

	ΕΡΩΤΗΣΗ	% (n=1105) εργαζ./ιδιοκ τ.	% (n=140) αυτοαπ.	% (n=710) εργασία με Η/Υ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 1	Επιβλέπεται και ρυθμίζεται σχετικά η προσέλευση τρίτων (πελατών/συνεργατών/διανομέων κ.λπ.)	52,1	51,4	52,0
	Αυξήθηκε η απόσταση μεταξύ των θέσεων εργασίας όπου ήταν εφικτό	49,0		48,6
	Έγινε σήμανση - διαγράμμιση των χώρων για την τήρηση αποστάσεων	29,0	25,7	24,8
	Οργανώθηκε η σταδιακή προσέλευση – αποχώρηση των εργαζομένων	28,9		28,9
	Έγινε ειδική ρύθμιση για την πρόσβαση σε κοινόχρηστους χώρους της επιχείρησης	28,1		29,4
	Αποφεύγεται η χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς	21,5	40,7	25,4
	Εφαρμόστηκε η "αναστολή σύμβασης εργασίας" σε ορισμένες περιπτώσεις	14,0		13,0
	Εφαρμόζονται κλιμακωτά διαλείμματα στην εργασία	12,6		11,1
	Αυξήθηκε ο ημερήσιος χρόνος εργασίας όπου ήταν αναγκαίο	6,4		5,8
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ 2	Περιορίστηκαν οι συναντήσεις – συναντήσεις	64,3	72,9	68,5
	Πραγματοποιούνται συνεργασίες - εκδηλώσεις με εναλλακτικούς τρόπους (π.χ. τηλεδιάσκεψη/ τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία)	57,0	47,9	65,6
	Υιοθετήθηκαν μορφές τηλεργασίας	50,2	37,9	59,2
	Άλλαξε η οργάνωση της εργασίας (π.χ. μειώθηκε ο αριθμός των εργαζομένων που βρίσκονται ταυτόχρονα στον χώρο εργασίας)	29,5		32,7
	Εφαρμόστηκε η "εκ περιτροπής εργασία"	22,6		24,2

Πίνακας 5: Τι είδους μέσα ατομικής προστασίας ή συνδυασμό για τον νέο κορωνοϊό χρησιμοποιείτε στην εργασία σας;

ΕΡΩΤΗΣΗ	% (n=1034) εργαζ.	% (n=71) ιδιοκτ.	% (n=140) αυτοαπ.
Μάσκα υφασμάτινη που πλένεται και σιδερώνεται	61,4	59,2	57,9
Μάσκα χειρουργική μιας χρήσης	71,2	78,9	75,0
Μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας (FFP2/FFP3) με πιστοποίηση σύμφωνα με το πρότυπο EN 149	14,0	28,2	13,6
Προσωπίδα που στερεώνεται στο μέτωπο και εκτείνεται κάτω από το στόμα	12,9	25,4	15,7
Προσωπίδα που στερεώνεται στο πηγούνι	1,8	1,4	0,7
Γυαλιά	9,2	12,7	10,0
Γάντια μιας χρήσης	36,5	50,7	43,6
Φόρμα μιας χρήσης	8,0	15,5	9,3
Αδιάβροχη ρόμπα	4,9	11,3	6,4
Φόρμα για χημικούς – βιολογικούς παράγοντες	6,6	-	2,9

Μέτρα προστασίας για COVID-19 (εργαζ./ιδιοκτ.) - Παράγοντας 1

Διάγραμμα 2: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 1) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).

Μέτρα προστασίας για COVID-19 (εργαζ./ιδιοκτ.) - Παράγοντας 2

*Για τις οδηγίες από το γιατρό εργασίας ελήφθη υπόψη μόνο το δείγμα μεσαίων – μεγάλων επιχειρήσεων που απασχολούν πάνω από 50 εργαζόμενους.

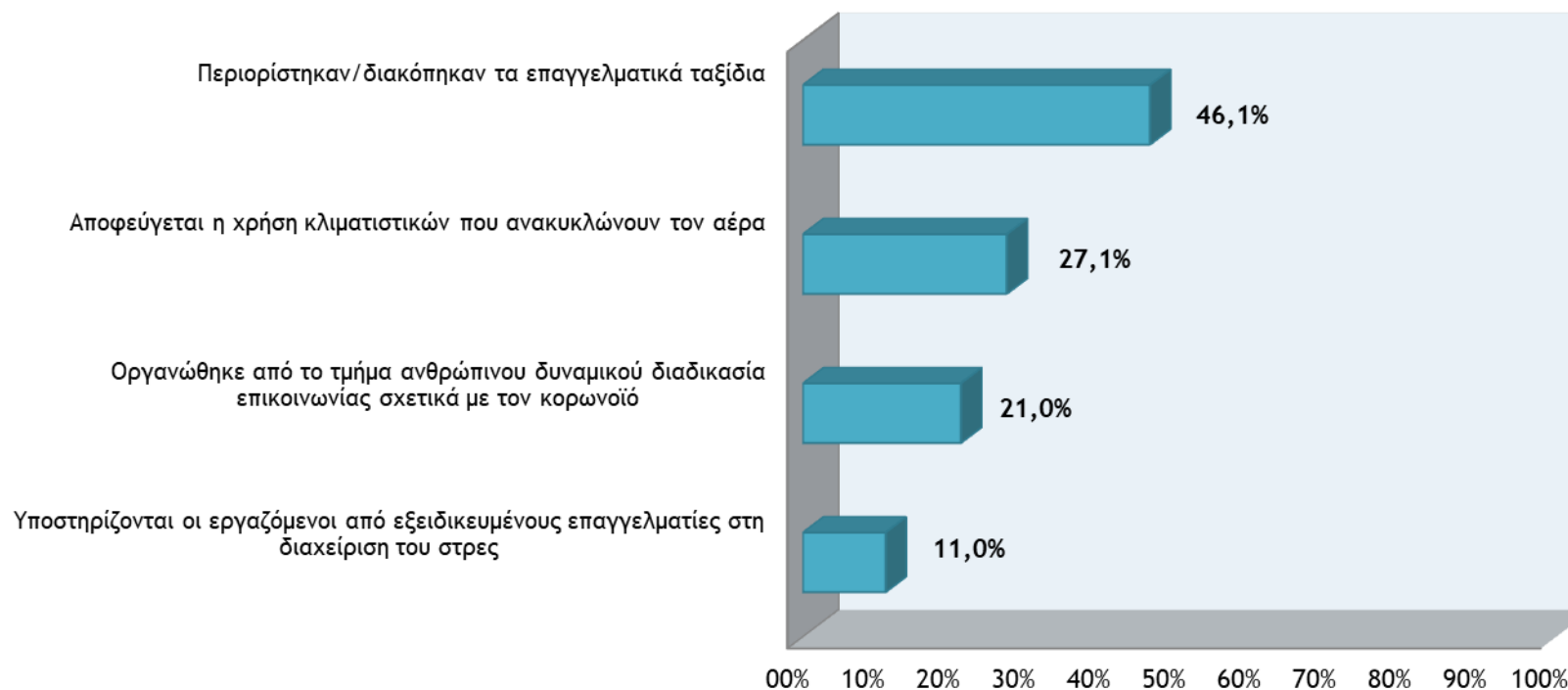
Διάγραμμα 3: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 2) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).

Μέτρα προστασίας για COVID-19 (εργαζ./ιδιοκτ.) - Παράγοντας 3

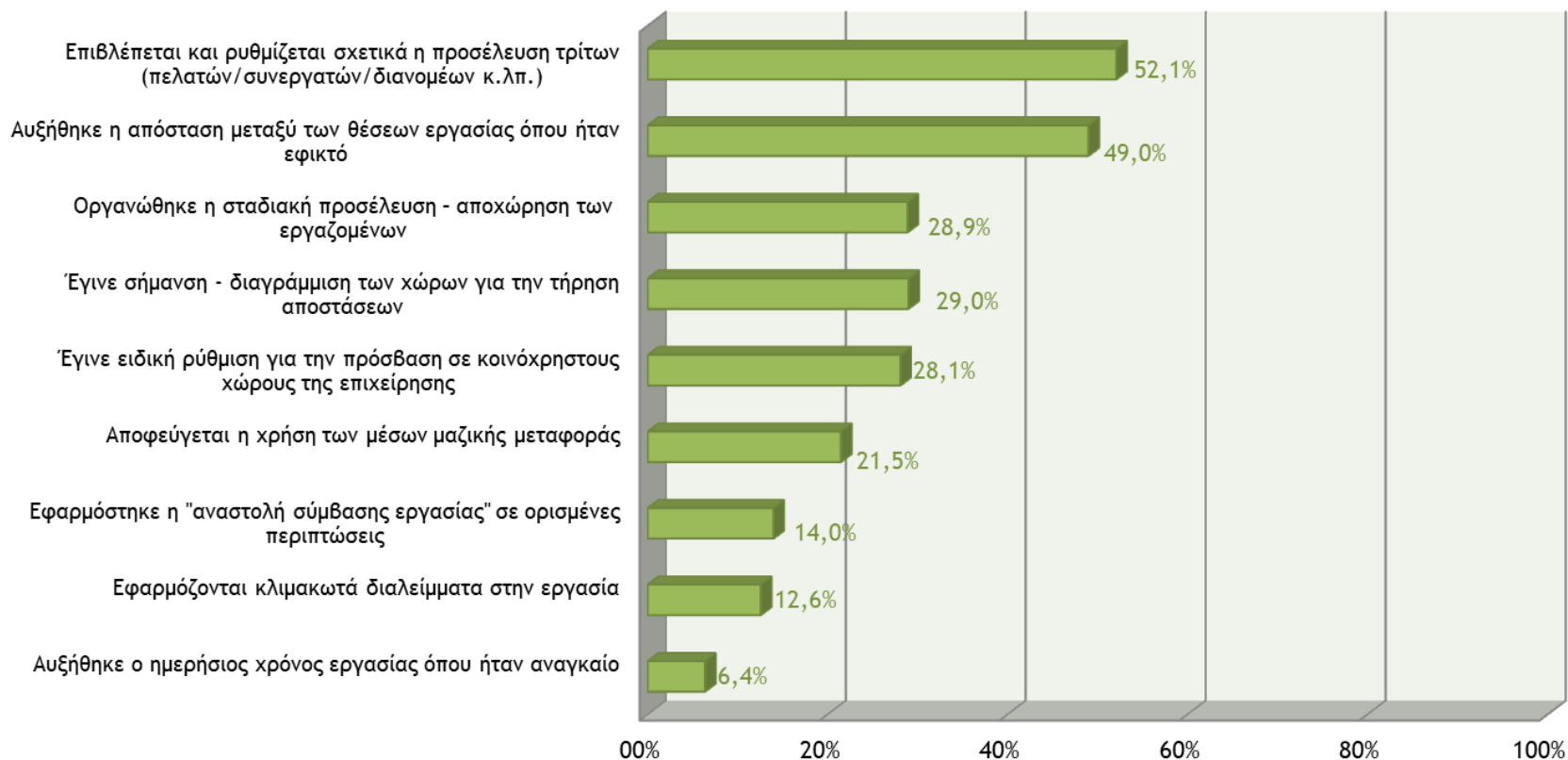
Διάγραμμα 4: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 3) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).

Μέτρα προστασίας για COVID-19 (εργαζ./ιδιοκτ.) - Παράγοντας 4

Διάγραμμα 5: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 4) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).

Μέτρα αποφυγής συνωστισμού (εργαζόμενοι/ιδιοκτήτες επιχ.) - Παράγοντας 1

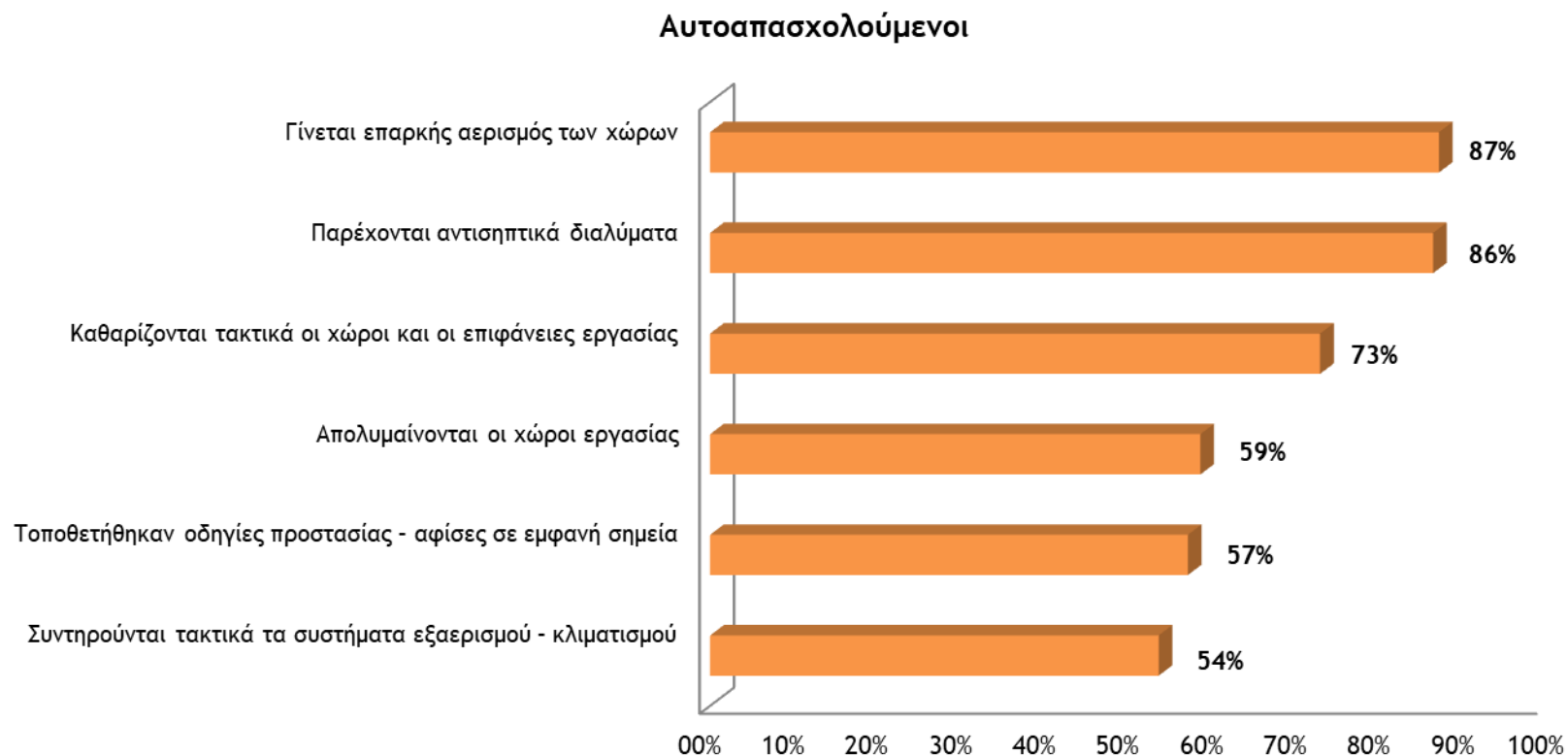

Διάγραμμα 6: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 1) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).

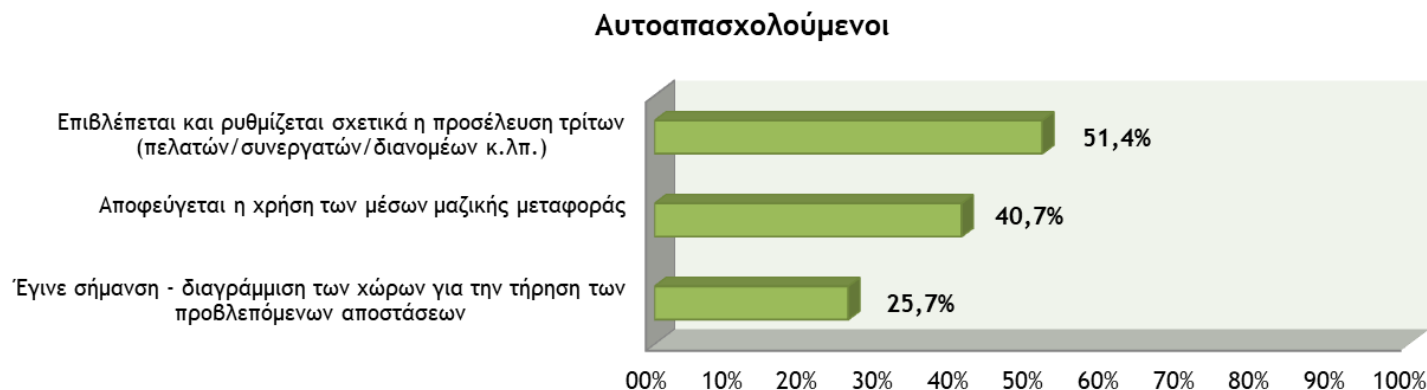
Μέτρα αποφυγής συνωστισμού (εργαζόμενοι/ιδιοκτήτες επιχ.) - Παράγοντας 2

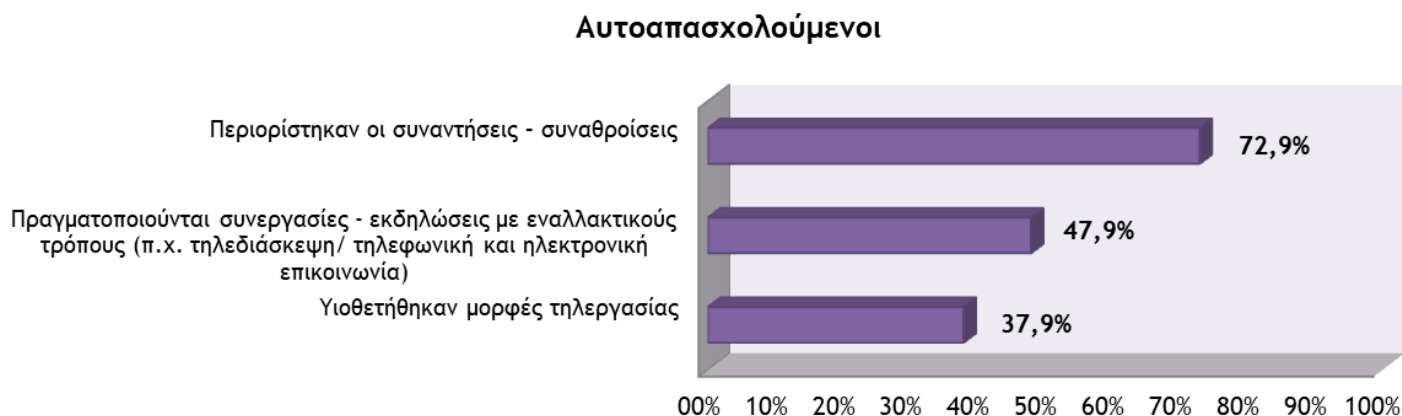
Διάγραμμα 7: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 2) στους χώρους εργασίας (εργαζόμενοι – ιδιοκτήτες επιχειρήσεων).

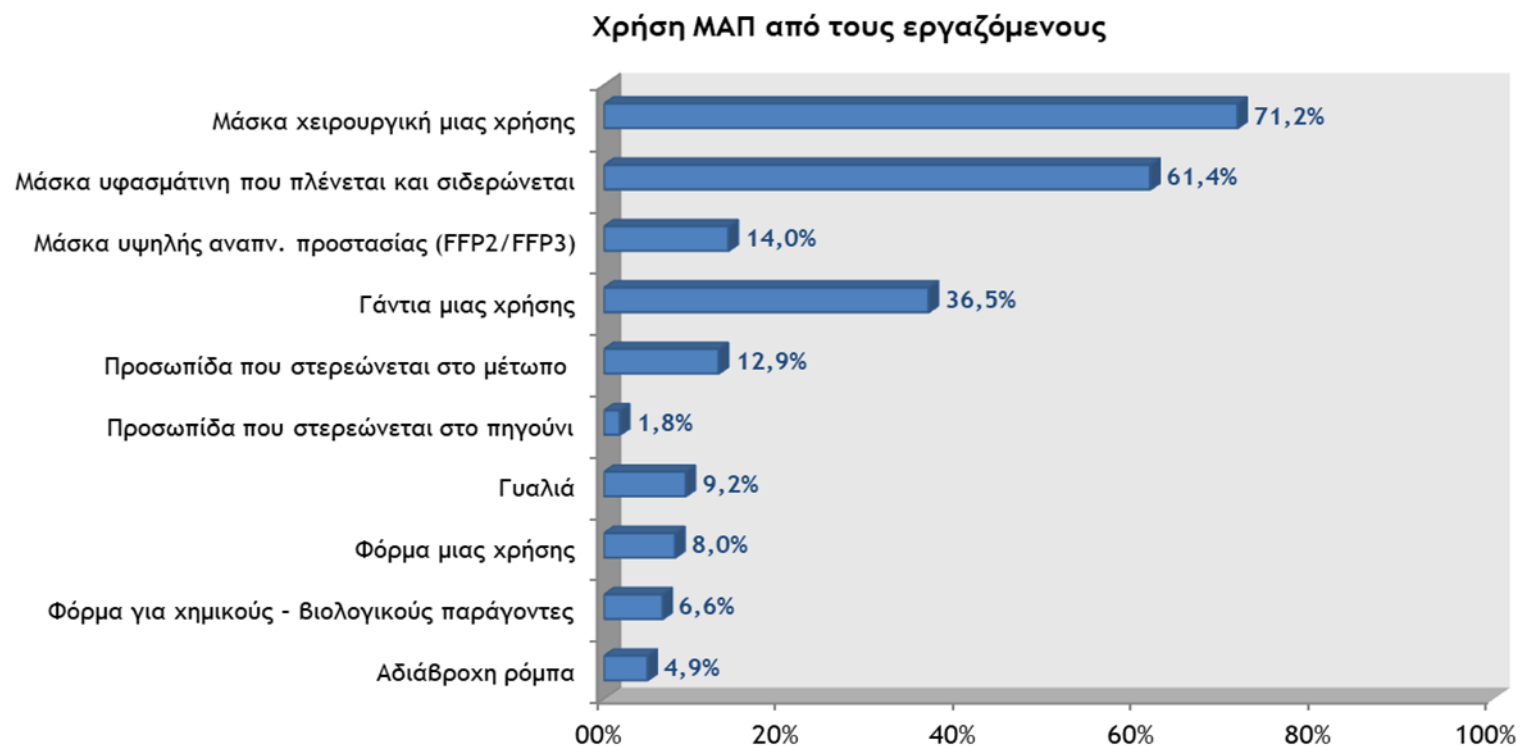
Διάγραμμα 8: Εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (Παράγοντας 3) στους χώρους εργασίας αυτοαπασχολούμενων.

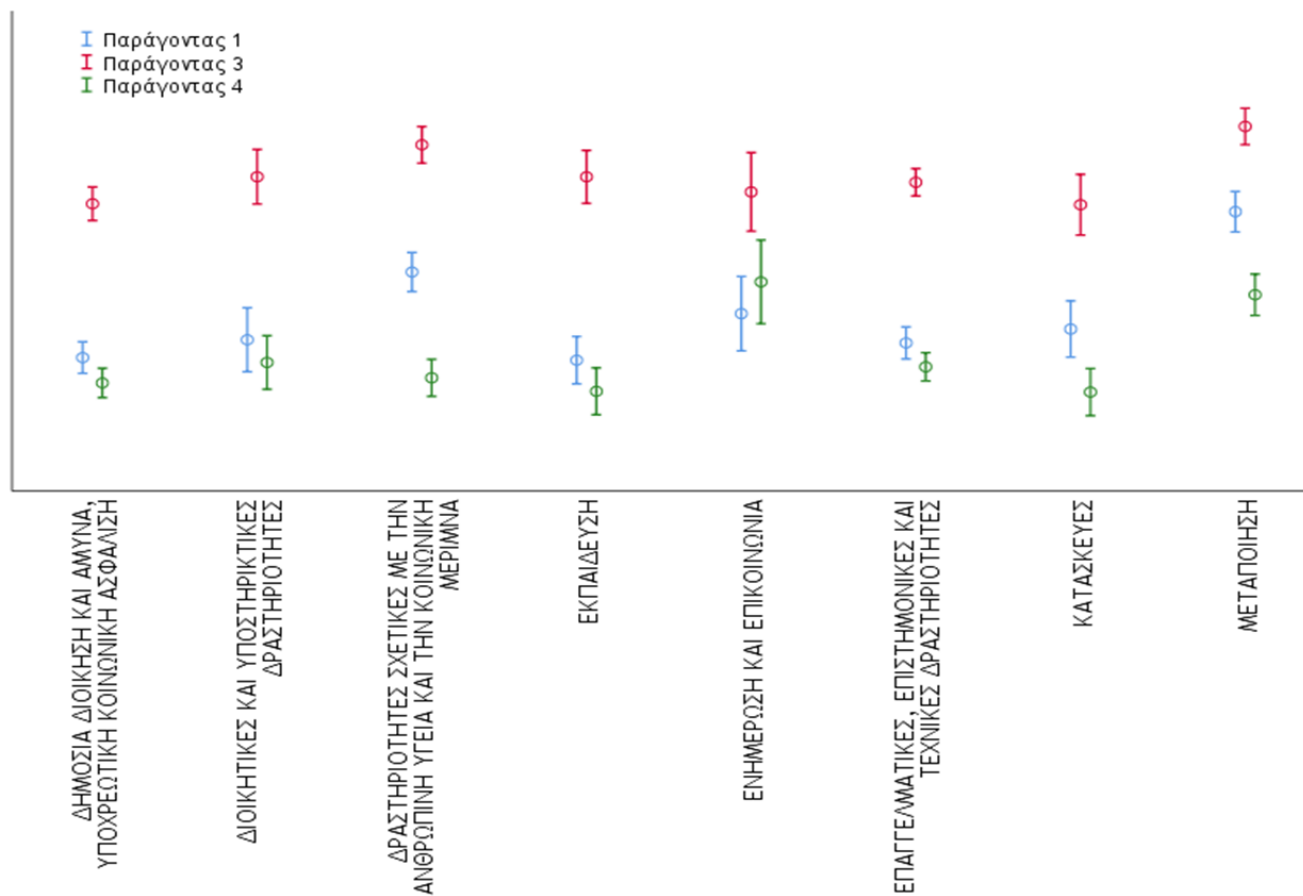
Διάγραμμα 9: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 1) στους χώρους εργασίας αυτοαπασχολούμενων.

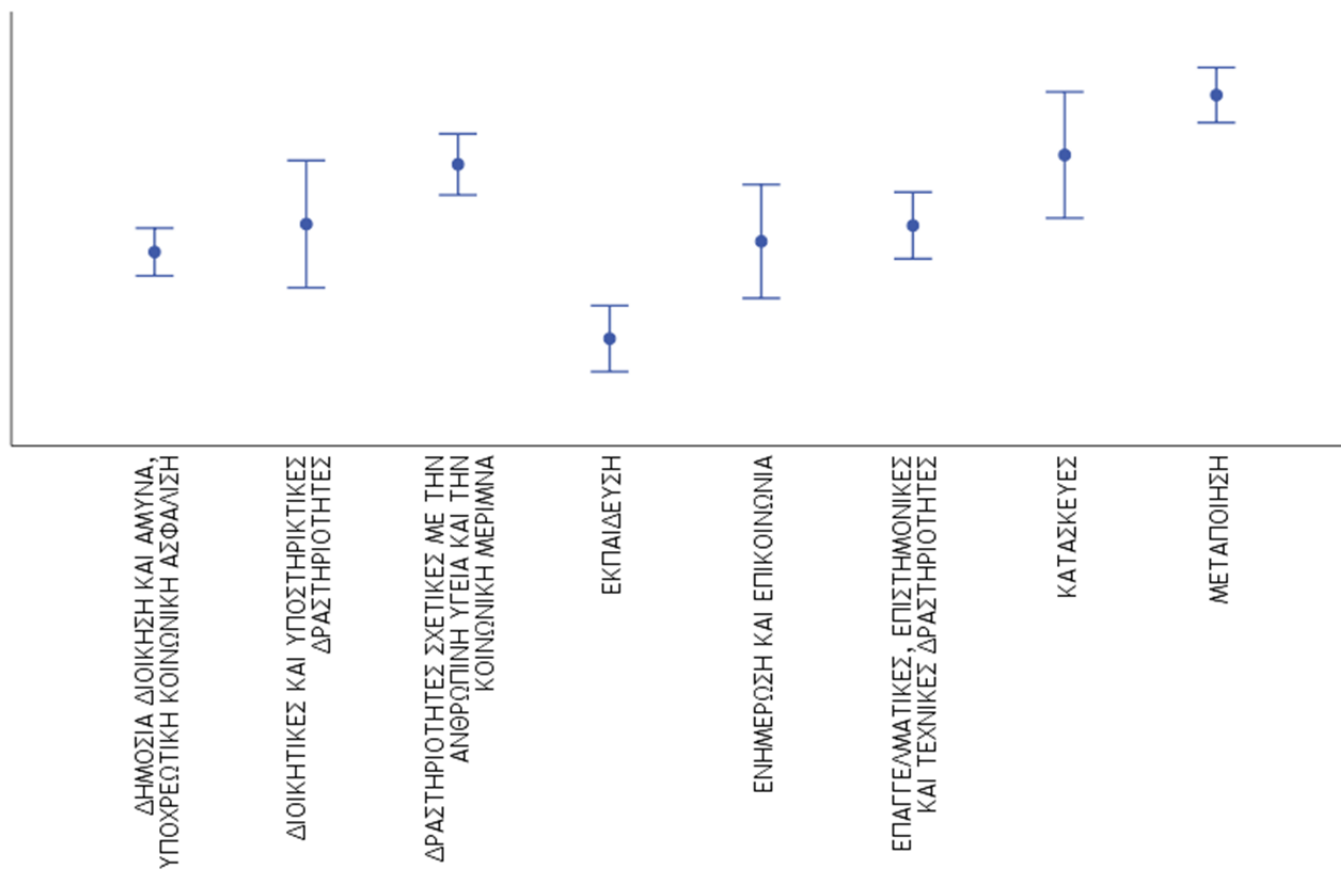
Διάγραμμα 10: Εφαρμογή μέτρων αποφυγής συνωστισμού (Παράγοντας 2) στους χώρους εργασίας αυτοαπασχολούμενων.

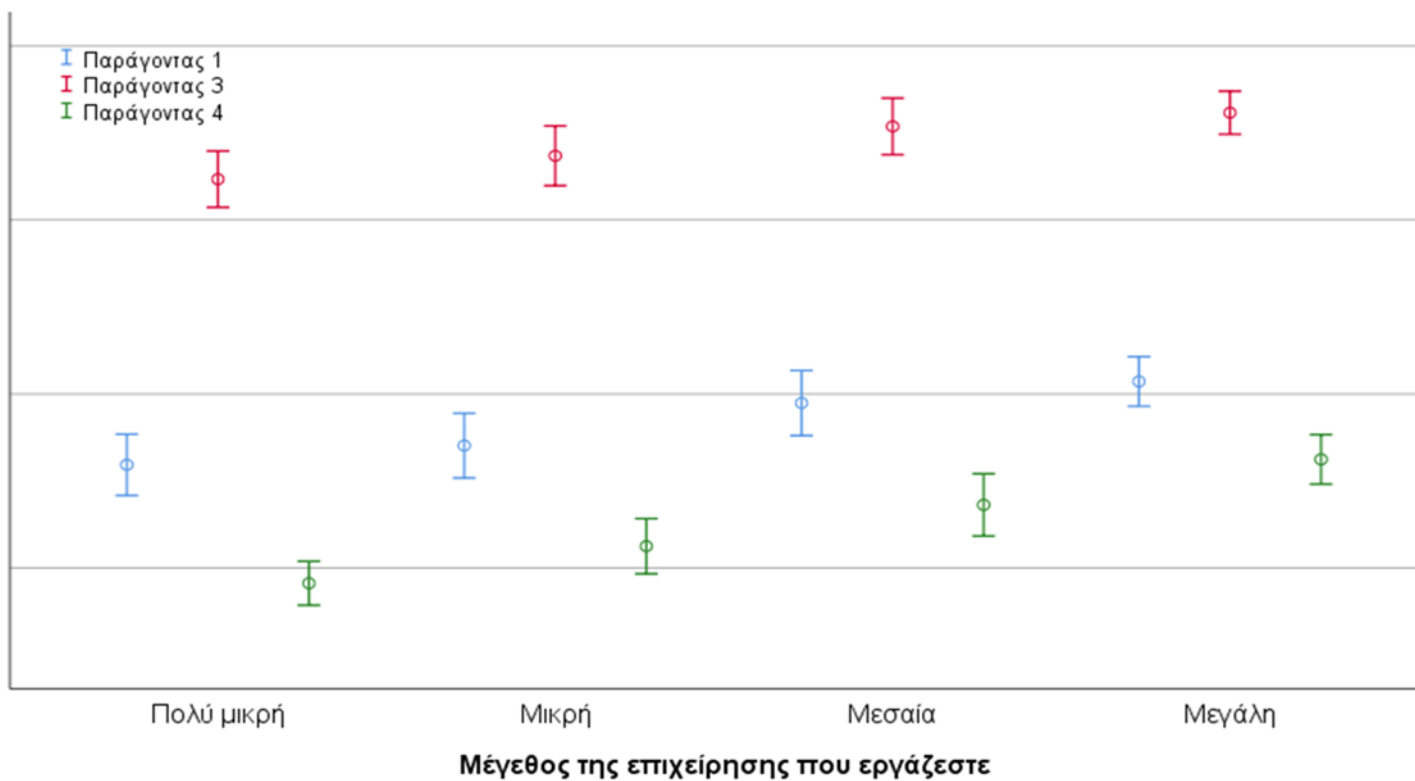
Διάγραμμα 11: Χρήση μέσων ατομικής προστασίας από τους εργαζόμενους.

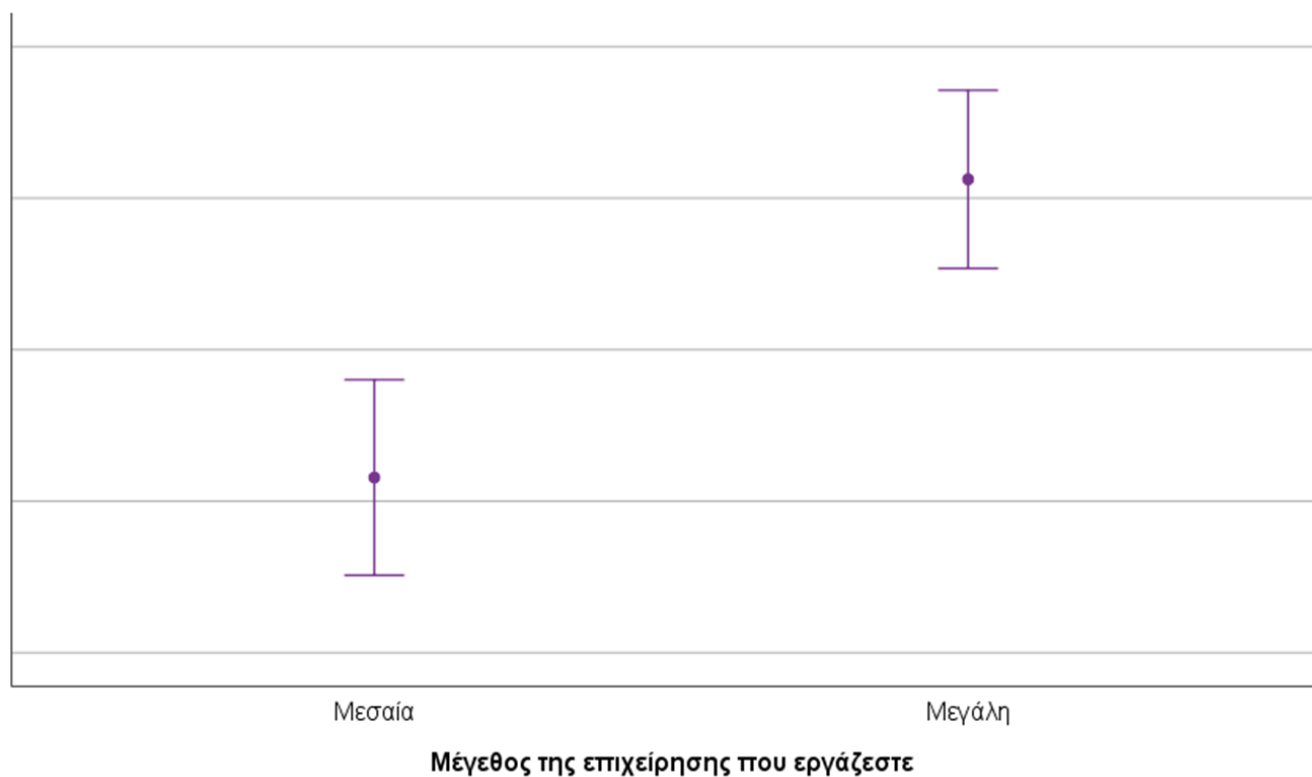
Διάγραμμα 12: Επίδραση κλάδου στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντες 1,3,4).

Διάγραμμα 13: Επίδραση κλάδου στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντας 2).

Διάγραμμα 14: Επίδραση μεγέθους επιχείρησης στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντες 1,3,4).

Διάγραμμα 15: Επίδραση μεγέθους επιχείρησης στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό (παράγοντας 2).

Αντίληψη κινδύνου, ενημέρωση και εκπαίδευση για έκτακτες καταστάσεις στους χώρους εργασίας και κατοικίας

Στην ενότητα αυτή διερευνήθηκε ο βαθμός ενημέρωσης και εκπαίδευσης των εργαζομένων και του κοινού για έκτακτες καταστάσεις κινδύνου στους χώρους εργασίας και κατοικίας, καθώς και η αντίληψη κινδύνου των ερωτηθέντων απέναντι σε διάφορες έκτακτες καταστάσεις που αφορούν σε επιδημίες, φυσικά φαινόμενα και φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.

Τα συχνότερα αναφερόμενα θέματα για τα οποία έχουν εκπαιδευτεί οι ερωτηθέντες στον χώρο εργασίας είναι η χρήση πυροσβεστικών μέσων (43,0%), οι πρώτες βοήθειες (42,1%) και η εκκένωση χώρων εργασίας (41,3%), ενώ το 12,2% ανέφερε ότι έχει εκπαιδευτεί για προστασία από φυσικές καταστροφές (Διάγραμμα 16). Όπως φαίνεται, ωστόσο, στο Διάγραμμα 17, η προστασία από φυσικές καταστροφές αποτελεί το συχνότερο αναφερόμενο θέμα για το οποίο οι συμμετέχοντες επιθυμούν να ενημερωθούν ή να εκπαιδευτούν.

Το ποσοστό των ερωτηθέντων που έχουν λάβει ενημέρωση ή εκπαίδευση σε θέματα αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων από τον Δήμο ή την Περιφέρεια, κυμαίνεται από 5,0% ως 9,2% (Διάγραμμα 18).

Στο Διάγραμμα 19 αποτυπώνονται οι προτιμήσεις των ερωτηθέντων για τον τρόπο ειδοποίησης από τις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας σε περίπτωση που κάποια έκτακτη κατάσταση βρίσκεται σε εξέλιξη. Φαίνεται ότι ο προτιμώμενος τρόπος είναι το μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο και ακολουθεί το διαδίκτυο. Σημαντικό, ωστόσο, ποσοστό των ερωτηθέντων επιλέγει και άλλους τρόπους ειδοποίησης όπως η ηχητική ειδοποίηση και η σήμανση.

Η αντίληψη κινδύνου και η υποκειμενική εκτίμηση για τον βαθμό προετοιμασίας απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις μετρήθηκε σε μια κλίμακα από 1 (καθόλου) ως 5 (πάρα πολύ) και παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 20 και το Διάγραμμα 22, αντίστοιχα.

Ειδική διερεύνηση πραγματοποιήθηκε για την αντίληψη κινδύνου ως προς διαφορετικές παραμέτρους της ζωής και της υγείας των ερωτηθέντων που επηρεάζονται από την εξέλιξη της πανδημίας COVID-19 (Διάγραμμα 23), καθώς και η υποκειμενική εκτίμηση των ερωτηθέντων σε σχέση με το αίσθημα του άγχους το τελευταίο εξάμηνο πριν από την περίοδο κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα (Διάγραμμα 24).

Σε μια κλίμακα από 1 (καθόλου) ως 5 (πάρα πολύ) μετρήθηκε η αρνητική επίδραση της πανδημίας COVID-19 σε παραμέτρους που αφορούν: στην κατάσταση της υγείας (γενικά), στην ψυχική υγεία, στα οικονομικά – εργασιακά και στις κοινωνικές σχέσεις.

Η υποκειμενική εκτίμηση για το αίσθημα «άγχους» τους τελευταίους 6 μήνες διερευνήθηκε με την αξιολόγηση των απαντήσεων σε μια κλίμακα από 1 (καθόλου) ως 5 (πάρα πολύ), χαρακτηρίζοντας το «άγχος» ως μια κατάσταση κατά την οποία το άτομο αισθάνεται ένταση, ανησυχία, νευρικότητα, αγωνία ή έχει βραδινές αϋπνίες λόγω της αδιάλειπτης συγκέντρωσης του μυαλού του σε προβλήματα.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας, φαίνεται ότι η επιδημία είναι η έκτακτη κατάσταση που απασχολεί περισσότερο τους ερωτηθέντες. Ακολουθούν άλλες έκτακτες καταστάσεις, με το τσουνάμι να είναι αυτή που απασχολεί λιγότερο τον πληθυσμό ([Διάγραμμα 20](#)). Παρατηρούμε ορισμένες διαφοροποιήσεις σε σχέση, για παράδειγμα, με την αντίστοιχη έρευνα που διενεργήθηκε το 2019 [1]. Στην έρευνα του 2019 απασχολούσε περισσότερο τον πληθυσμό ο κίνδυνος ενός σεισμού, η πυρκαγιά στο σπίτι, οι θυελλώδεις

άνεμοι και ακολουθούσε η επιδημία και άλλες έκτακτες καταστάσεις. Είναι φανερό η επίδραση της εξέλιξης της πανδημίας COVID-19 σε σχέση με την αντίληψη κινδύνου του πληθυσμού στην έρευνα του 2020.

Από την άλλη, ωστόσο, είναι χαρακτηριστικό ότι ως προς την υποκειμενική εκτίμηση της ετοιμότητας του πληθυσμού απέναντι στις έκτακτες καταστάσεις, φαίνεται να είναι πιο προετοιμασμένοι οι ερωτηθέντες για την επιδημία ([Διάγραμμα 21](#)), κάτι που δεν αποτυπώθηκε στην αντίστοιχη μελέτη του 2019 [1,12]. Μάλιστα, όπως φαίνεται ενδεικτικά στο [Διάγραμμα 22](#), το ποσοστό των συμμετεχόντων που δήλωνε ότι είναι «πολύ» ή «πάρα πολύ» προετοιμασμένοι για διάφορες έκτακτες καταστάσεις (σεισμό, πυρκαγιά στο σπίτι, δασική πυρκαγιά, βιομηχανικό ατύχημα μεγάλης έκτασης, πλημμύρα) στην έρευνα του 2019, ήταν μεγαλύτερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό αυτών που δηλώνουν το ίδιο στην έρευνα του 2020, εκτός από το θέμα της επιδημίας όπου ισχύει το αντίστροφο. Αυτό ερμηνεύεται από την ανάπτυξη κουλτούρας πρόληψης απέναντι στην πανδημία COVID-19 που αναπτύχθηκε στο μεσοδιάστημα.

Γενικότερα, ωστόσο, με βάση τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, διαπιστώνεται ότι το ποσοστό αυτών που αισθάνονται ότι είναι «καθόλου» ή «λίγο» προετοιμασμένοι για όλες τις έκτακτες καταστάσεις κυμαίνεται από 45,8% (επιδημία) έως 80,9% (τσουνάμι).

Σχετικά με έκτακτες καταστάσεις κινδύνου όπως οι φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και τα ακραία καιρικά φαινόμενα, φαίνεται ότι επηρεάζει την αντίληψη κινδύνου στατιστικά σημαντικά ο τόπος κατοικίας, καθώς και η εμπειρία από αντίστοιχα γεγονότα στο παρελθόν.

Όσον αφορά στην ετοιμότητα απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις, φαίνεται να επηρεάζει θετικά, στατιστικά σημαντικά, η προηγούμενη εκπαίδευση στον χώρο εργασίας για έκτακτες καταστάσεις, η ύπαρξη και η λειτουργία θεσμών ΥΑΕ, όπως ο ΤΑ, ο ΓΕ και ο Εκπρόσωπος ΥΑΕ ή η ΕΥΑΕ, καθώς και η ενημέρωση που έχει προηγηθεί από τον Δήμο ή την Περιφέρεια.

Ειδικότερα όσον αφορά στην πανδημία COVID-19, φαίνεται ότι περισσότερο απασχολεί τους ερωτηθέντες η αρνητική επίδραση στις

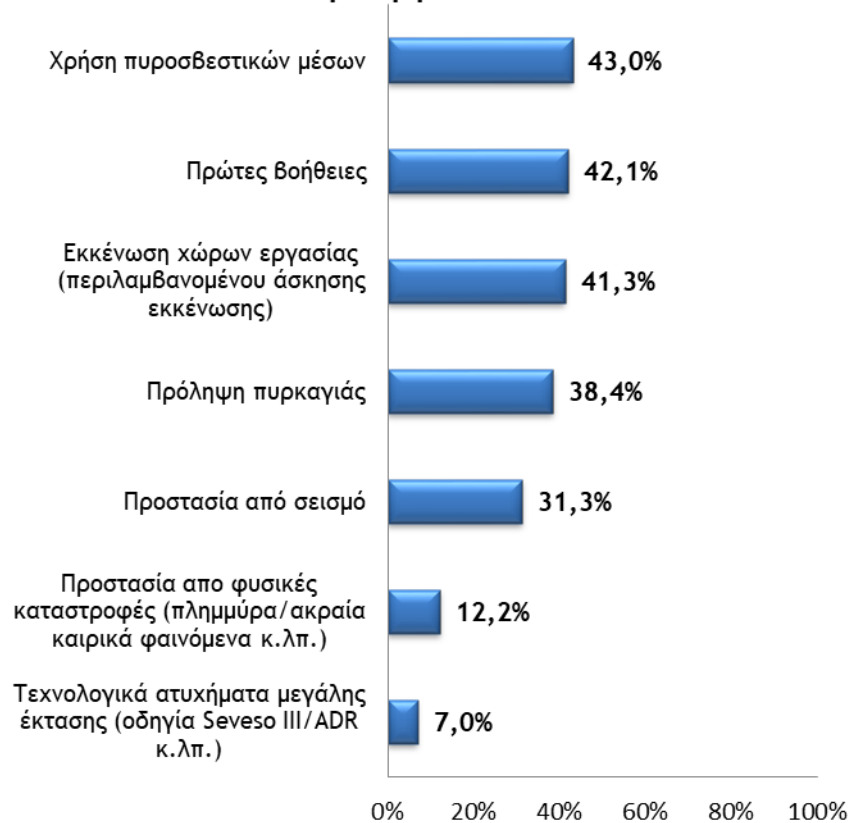
κοινωνικές σχέσεις, ακολουθεί η επίδραση στα οικονομικά-εργασιακά, στην ψυχική υγεία, ενώ λιγότερο απασχολεί η αρνητική επίδραση στην υγεία γενικά ([Διάγραμμα 23](#)). Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η έρευνα διενεργήθηκε την περίοδο 8/8/2020 – 13/10/2020, όπου δεν ήταν ακόμη σε έξαρση το δεύτερο κύμα της πανδημίας με σημαντικό αριθμό θυμάτων, διασωληνωμένων και λήψη περιοριστικών μέτρων, όπως η απαγόρευση κυκλοφορίας.

Όσον αφορά στο «άγχος», παρατηρείται ότι ένα σημαντικό ποσοστό που προσεγγίζει το 60%, αναφέρει ότι αισθάνεται από «αρκετά» έως «πάρα πολύ» άγχος τους τελευταίους 6 μήνες ([Διάγραμμα 24](#)).

Διερευνήθηκε η επίδραση που έχει η αρνητική επιρροή της πανδημίας COVID-19 στη συχνότητα εμφάνισης άγχους τους προηγούμενους έξι μήνες, πριν τη συμμετοχή στην έρευνα. Διαπιστώθηκε ότι όσο αυξανόταν ο βαθμός αρνητικής επίδρασης της πανδημίας COVID-19, τόσο συχνότερα αναφερόταν άγχος κατά το τελευταίο εξάμηνο. Χαρακτηριστικά, στο [Διάγραμμα 25](#) φαίνεται η κατανομή των ερωτηθέντων που απάντησαν ότι θεωρούν ότι τους επηρεάζει «πολύ» ή «πάρα πολύ» αρνητικά η πανδημία COVID-19 (στις διάφορες πλευρές της ζωής και της υγείας τους), συγκριτικά με

την αναφορά σε αίσθημα άγχους, τους τελευταίους 6 μήνες. Είναι μικρότερο το ποσοστό των συμμετεχόντων που ανέφεραν «πολύ» ή «πάρα πολύ» μεγάλη επιρροή των παραμέτρων της πανδημίας με «καθόλου» άγχος, συγκριτικά με αυτούς που ανέφεραν «αρκετά», «πολύ» ή «πάρα πολύ». Επίσης, φαίνεται ότι στην ομάδα των συμμετεχόντων που ανέφεραν «πολύ» άγχος, η αναφορά της αρνητικής επίδρασης της COVID-19 σε θέματα ψυχικής υγείας, είναι η συχνότερη, ενώ ακολουθούν τα οικονομικά και εργασιακά ζητήματα.

Για ποια θέματα έχετε εκπαιδευτεί στον χώρο εργασίας σας;

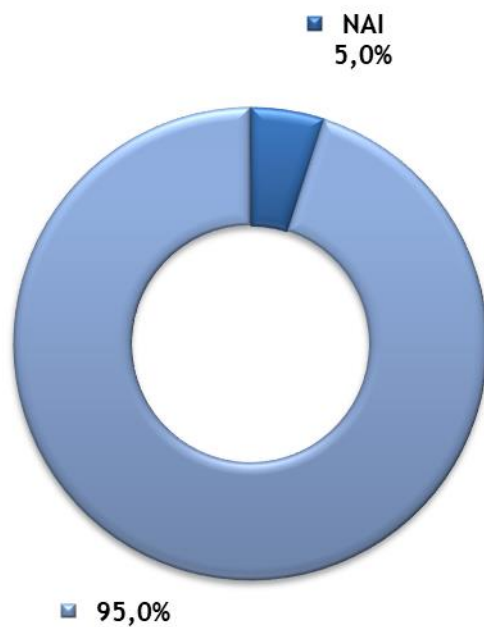
Διάγραμμα 16: Εκπαίδευση στους χώρους εργασίας.

Για ποια θέματα θα θέλατε να ενημερωθείτε - εκπαιδευτείτε;

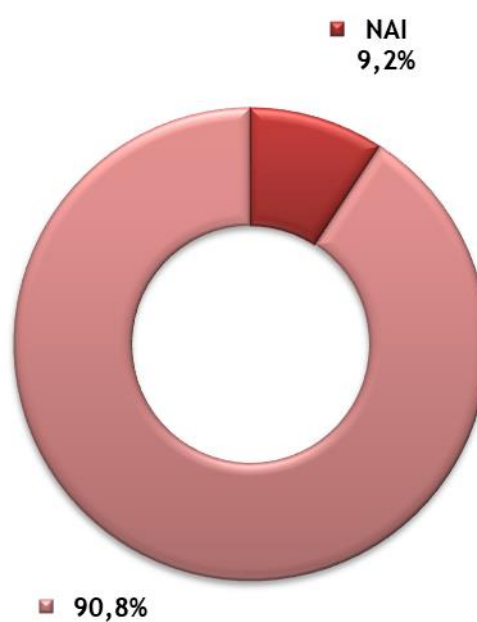

Διάγραμμα 17: Προτεινόμενα θέματα ενημέρωσης-εκπαίδευσης.

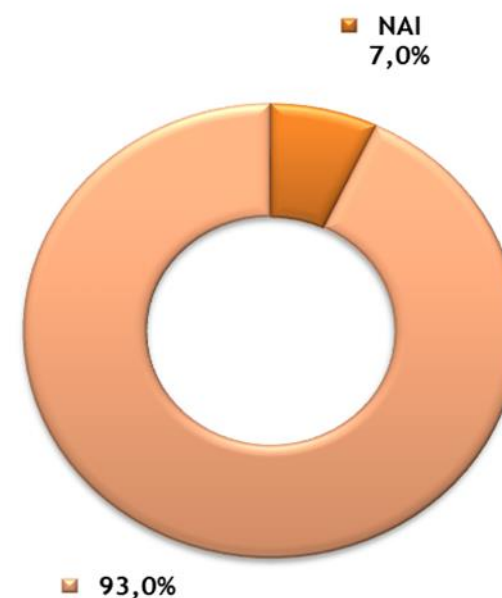
Έχετε ενημερωθεί για τις οδηγίες αυτοπροστασίας σε περίπτωση τεχνολογικού ατυχήματος ή φυσικής καταστροφής;

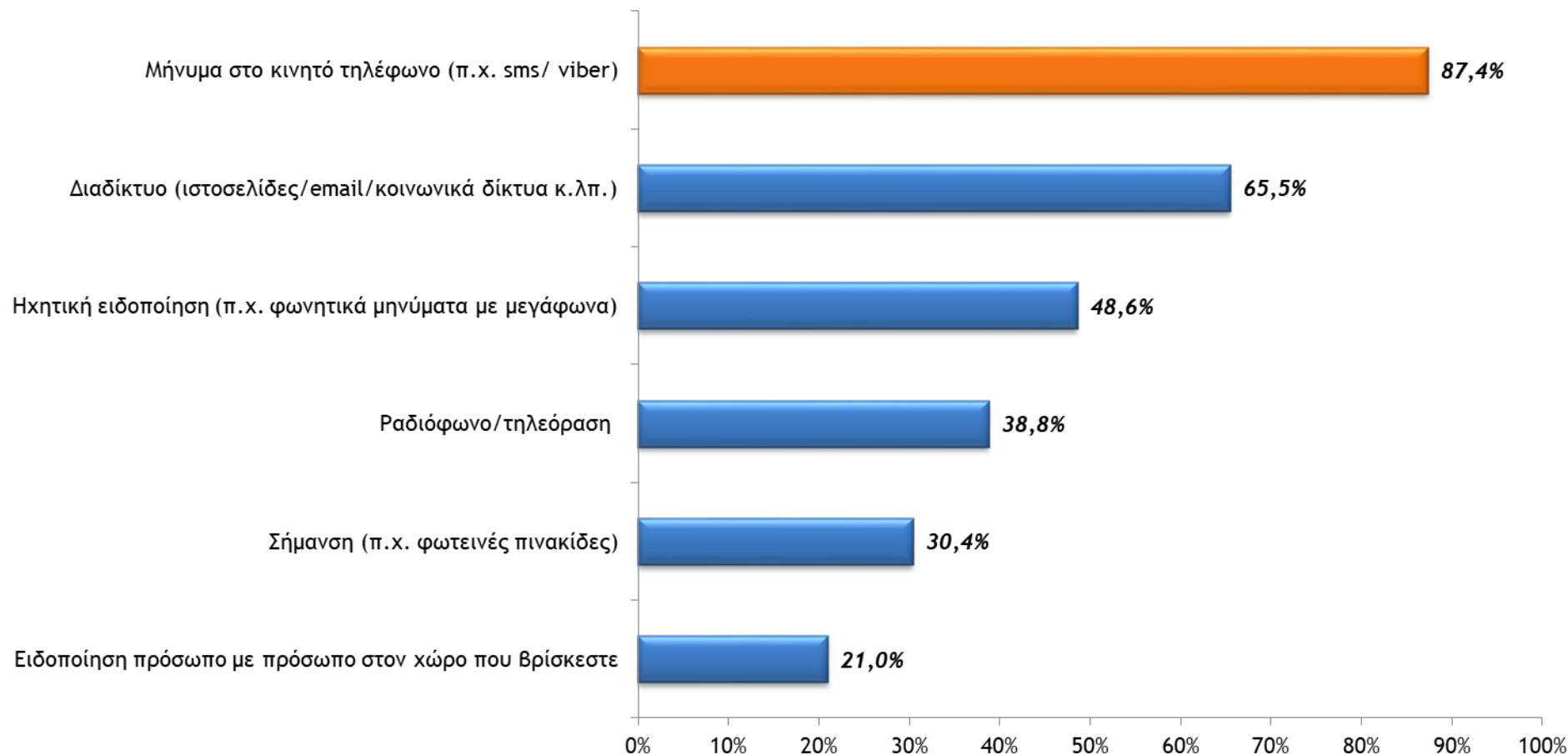
Έχετε ενημερωθεί για το σχέδιο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στην περιοχή σας;

Έχετε ενημερωθεί για την περίπτωση που θα χρειαστεί εκκένωση της περιοχής στην οποία εργάζεστε ή κατοικείτε;

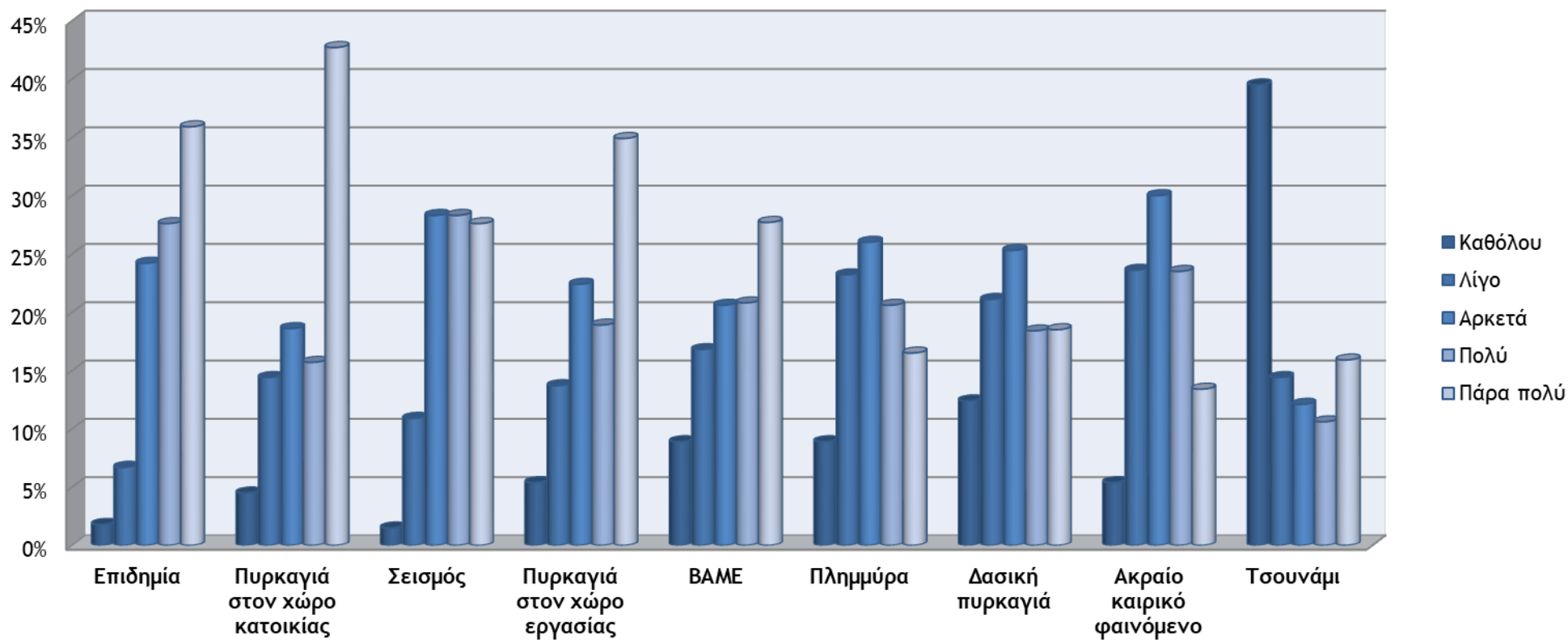

Διάγραμμα 18: Ενημέρωση από τον Δήμο ή την Περιφέρεια.

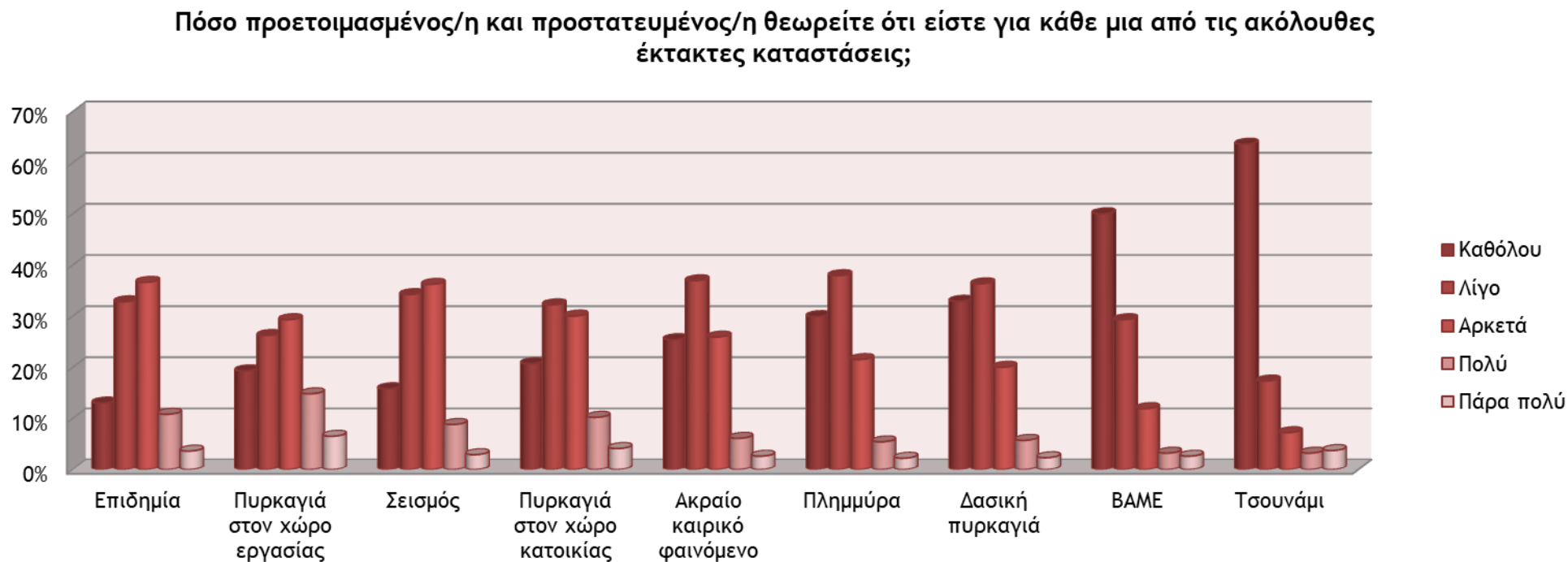

Διάγραμμα 19: Προτιμώμενος τρόπος ειδοποίησης κατά τη διάρκεια έκτακτης κατάστασης που βρίσκεται σε εξέλιξη.

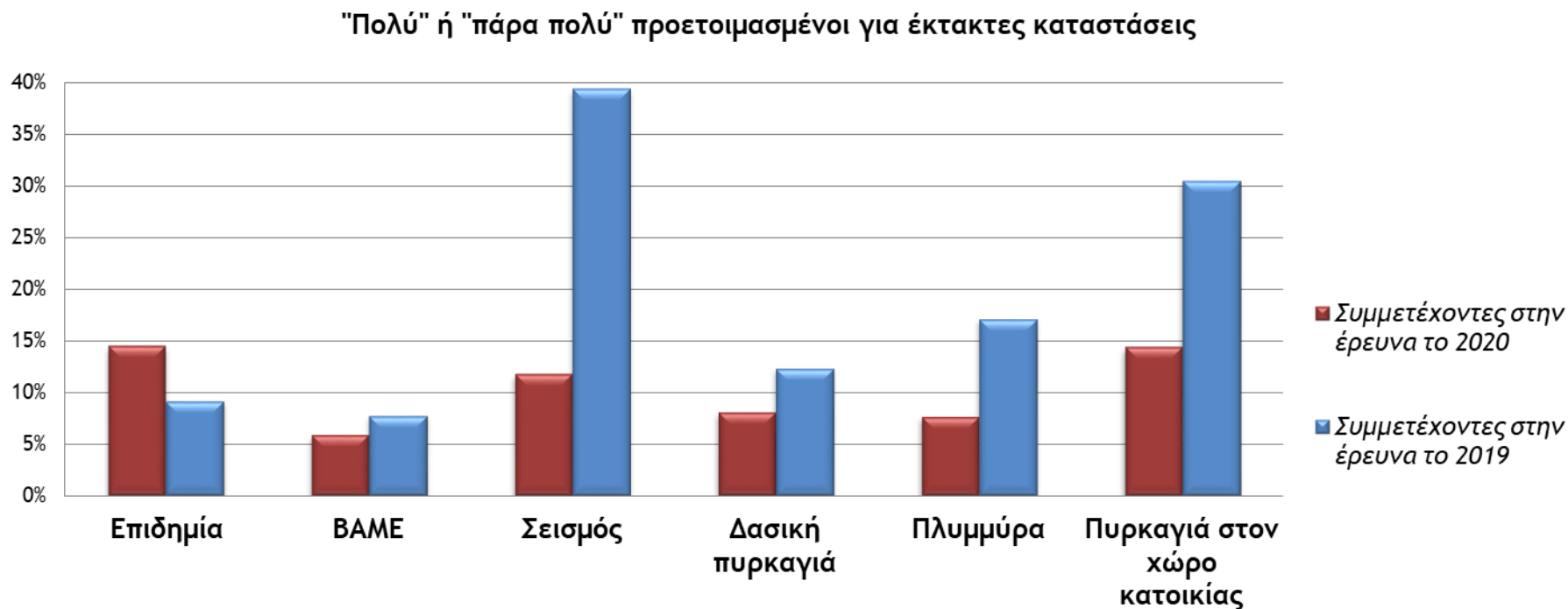
Πόσο θεωρείτε ότι θα σας επηρεάσει αρνητικά στο μέλλον μία έκτακτη κατάσταση;

Διάγραμμα 20: Αντίληψη κινδύνου για έκτακτες καταστάσεις.

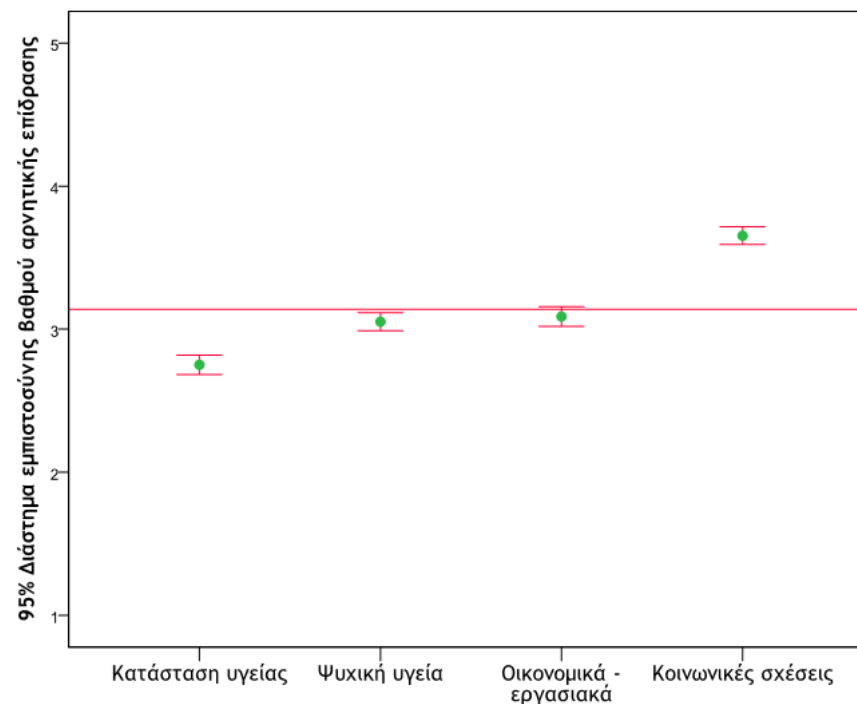
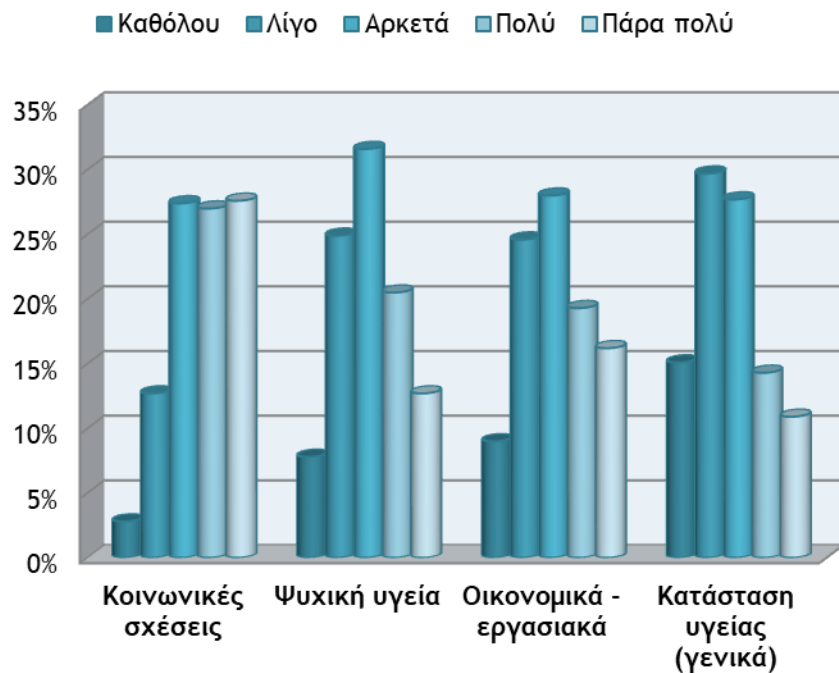

Διάγραμμα 21: Υποκειμενική εκτίμηση ετοιμότητας απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις.

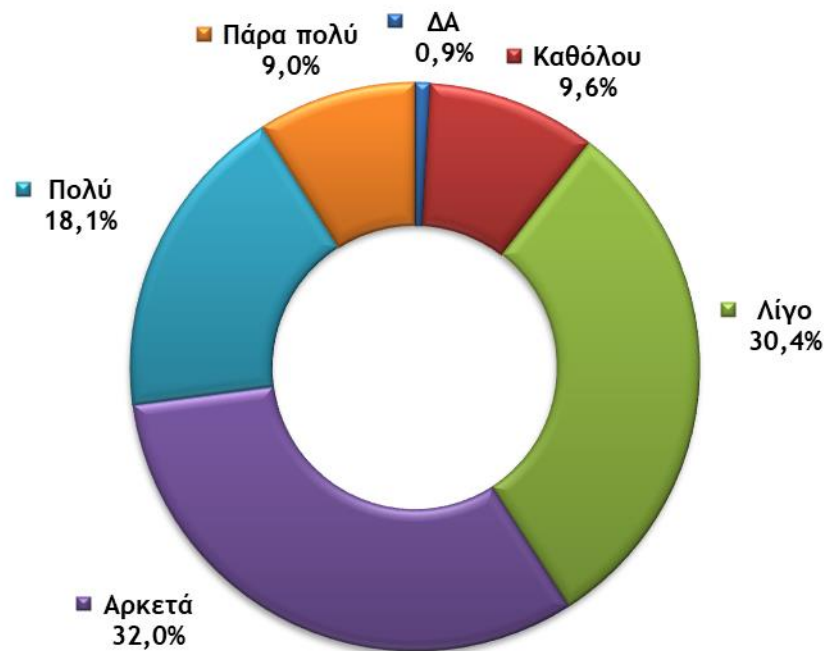
Διάγραμμα 22: Υποκειμενική εκτίμηση ετοιμότητας απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις συγκριτικά με αντίστοιχη έρευνα του 2019.

Σε ποιον βαθμό θεωρείτε ότι σας επηρεάζει αρνητικά η πανδημία του κορωνοϊού;

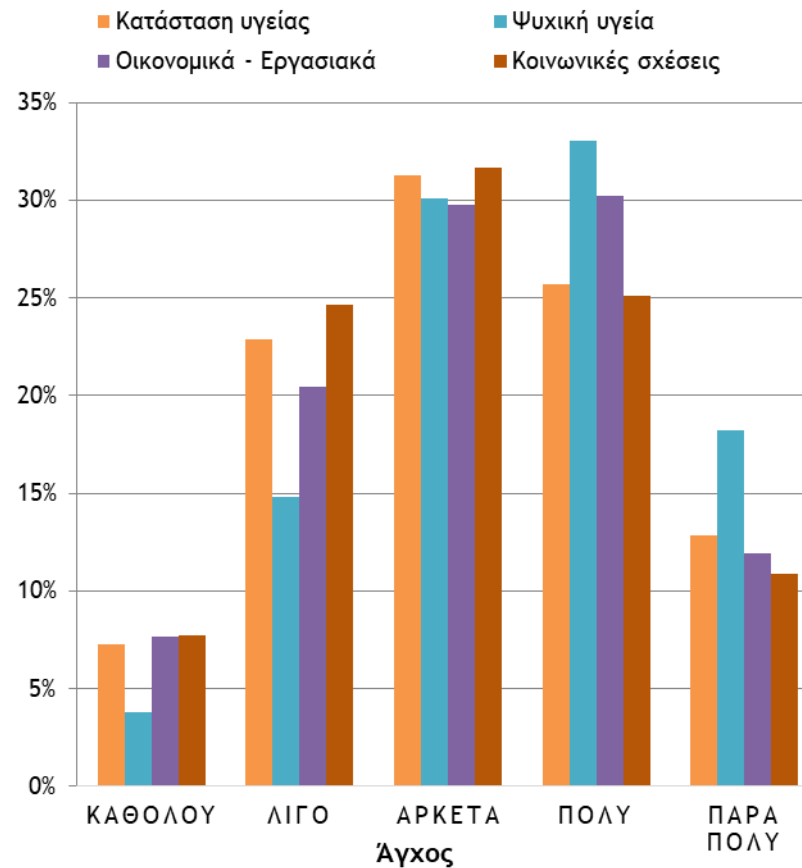
Διάγραμμα 23: Αντίληψη κινδύνου σχετικά με την πανδημία COVID-19.

Αισθάνεστε άγχος τους τελευταίους 6 μήνες;

Διάγραμμα 24: Υποκειμενική εκτίμηση για το άγχος.

Αρνητική επίδραση COVID-19 (πολύ/πάρα πολύ)

Διάγραμμα 25: Επίδραση αντίληψης κινδύνου για τη επιδημία COVID-19 στο αίσθημα άγχους.

Συμπεράσματα

Η έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα έρευνας που διενεργήθηκε από το ΕΛΙΝΥΑΕ για τις έκτακτες καταστάσεις κινδύνου σε χώρους εργασίας και κατοικίας την εποχή της πανδημίας COVID-19. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε ηλεκτρονικά σε δείγμα ενηλίκων που διαμένουν στην Ελλάδα και διεξήχθη κατά την περίοδο 8/9/2020 έως 13/10/2020.

Στην έρευνα διερευνήθηκαν:

- Η εφαρμογή τεχνικών και οργανωτικών μέτρων στους χώρους εργασίας για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό (SARS-COV-2), όπως αυτά κωδικοποιούνται σε κατευθυντήριες οδηγίες εθνικών και ευρωπαϊκών οργανισμών (π.χ. ΥΠΕΚΥΠ, ΕΛΙΝΥΑΕ, EU-OSHA).
- Η επίδραση του μεγέθους της επιχείρησης, του κλάδου, καθώς και άλλων χαρακτηριστικών της εργασίας ως προς την εφαρμογή των μέτρων αυτών.
- Η αντίληψη κινδύνου απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις όπως η επιδημία, ακραία καιρικά φαινόμενα, φυσικές καταστροφές (σεισμός, δασική πυρκαγιά, πλημμύρα, τσουνάμι) και τεχνολογικά ατυχήματα στον χώρο εργασίας και κατοικίας

(βιομηχανικά ατυχήματα μεγάλης έκτασης, πυρκαγιά στον χώρο εργασίας ή κατοικίας).

- Η επίδραση της εξέλιξης της πανδημίας COVID-19 στην αντίληψη κινδύνου του πληθυσμού σχετικά με τις έκτακτες καταστάσεις και στο αίσθημα του άγχους.
- Η ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων και του κοινού για έκτακτες καταστάσεις στον χώρο εργασίας και κατοικίας και η επίδρασή τους στην υποκειμενική εκτίμηση για την ετοιμότητά τους για έκτακτες καταστάσεις κινδύνου.
- Η επίδραση των διαδικασιών πρόληψης και της λειτουργίας θεσμών για την υγεία και την ασφάλεια της εργασίας.

Διαπιστώνεται ότι τα συχνότερα μέτρα για την προστασία από τον νέο κορωνοϊό που εφαρμόζονται στον εργασιακό χώρο των συμμετεχόντων στην έρευνα, είναι:

- παροχή αντισηπτικών διαλυμάτων
- ενημέρωση εργαζομένων/τρίτων για ορθές πρακτικές ατομικής υγιεινής και άλλα μέτρα προστασίας
- επαρκής αερισμός των χώρων

- τακτικός καθαρισμός των χώρων και των επιφανειών εργασίας
- παροχή μέσων ατομικής προστασίας στους εργαζόμενους
- τοποθέτηση οδηγίων προστασίας – αφισών σε εμφανή σημεία, παροχή μέσων ατομικής προστασίας στους εργαζόμενους
- επίβλεψη και ρύθμιση προσέλευσης τρίτων (πελατών/συνεργατών/διανομέων κ.λπ.)
- περιορισμός συναντήσεων – συναθροίσεων και πραγματοποίηση συνεργασιών - εκδηλώσεων με εναλλακτικούς τρόπους (π.χ. τηλεδιάσκεψη/ τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία)
- απολύμανση χώρων εργασίας
- τακτική συντήρηση συστημάτων εξαερισμού – κλιματισμού.

Σημαντική είναι η επίδραση του μεγέθους των επιχειρήσεων στην εφαρμογή μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό. Φαίνεται ότι μια σειρά μέτρα και διαδικασίες εφαρμόστηκαν περισσότερο συχνά σε επιχειρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους, σε σχέση με τις μικρότερες. Διαφοροποίηση υπάρχει ανάλογα και με τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά στα μέσα ατομικής προστασίας που χρησιμοποιούν οι εργαζόμενοι, είναι αξιοσημείωτο ότι μεγάλο μέρος αυτών χρησιμοποιούσε μάσκα στον χώρο εργασίας, ήδη από την περίοδο κατά την οποία διενεργήθηκε η έρευνα, όπου η χρήση μάσκας δεν ήταν υποχρεωτική σε όλους τους χώρους.

Λιγότερο συχνά σε σχέση με τα παραπάνω, φαίνεται ότι εφαρμόζονται άλλα μέτρα και διαδικασίες – καλές πρακτικές στους χώρους εργασίας, η υιοθέτηση των οποίων, ωστόσο, εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό και από τα χαρακτηριστικά της εργασίας. Τέτοιου είδους μέτρα είναι ενδεικτικά:

- η απασχόληση εργαζομένων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες σε θέσεις εργασίας χωρίς άμεση επαφή με το κοινό (back office)
- ο περιορισμός/διακοπή επαγγελματικών ταξιδιών
- η αύξηση της απόστασης μεταξύ των θέσεων εργασίας
- η ύπαρξη ξεχωριστών εργαλείων και εξοπλισμού εργασίας για κάθε εργαζόμενο
- η τακτική θερμομέτρηση
- η διεξαγωγή τεστ κορωνοϊού

- η τοποθέτηση διαχωριστικών (π.χ. plexiglass)
- η αποφυγή χρήσης κλιματιστικών που ανακυκλώνουν τον αέρα
- η οργάνωση από το τμήμα ανθρώπινου δυναμικού διαδικασίας επικοινωνίας σχετικά με τον κορωνοϊό
- η σήμανση - διαγράμμιση των χώρων για την τήρηση αποστάσεων
- η εφαρμογή ειδικής ρύθμισης για την πρόσβαση σε κοινόχρηστους χώρους της επιχείρησης
- η αποφυγή χρήσης των μέσων μαζικής μεταφοράς.

Επίσης, με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες η αναφορά και επιπλέον καλών πρακτικών που εφαρμόστηκαν στον χώρο εργασίας τους. Για παράδειγμα, από ορισμένους αναφέρθηκε η χρήση επιπλέον μέσων ατομικής προστασίας (για τα πόδια), η απολύμανση οχημάτων, η μείωση των επιβαίνοντων σε οχήματα μεταφοράς στην εργασία, η χρήση κλιματιστικών με ανοιχτό παράθυρο, η αναπροσαρμογή διαδικασιών (π.χ. διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, ύπαρξη επιτροπής διαχείρισης της πανδημίας, ειδικές λίστες ελέγχου για το χώρο εργασίας και για

επισκέπτες κ.ά.), η αύξηση του προσωπικού καθαριότητας, η πραγματοποίηση συναντήσεων σε εξωτερικό χώρο κ.ά.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας υπογραμμίζεται η ανάγκη ακόμη μεγαλύτερης προσπάθειας για την αξιοποίηση των διαδικασιών υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και των βασικών θεσμών που λειτουργούν στους χώρους εργασίας, όπως η παροχή υπηρεσιών τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας, η διαβούλευση και η συμμετοχή των εργαζομένων. Ενώ διαπιστώθηκε θετική επίδραση, στατιστικά σημαντική, της ύπαρξης αυτών των θεσμών στους χώρους εργασίας σε σχέση με την εφαρμογή διαφόρων μέτρων προστασίας από τον κορωνοϊό, φαίνεται ότι συγκριτικά με τα μέτρα που αναφέρθηκαν παραπάνω (παροχή αντισηπτικών διαλυμάτων κ.λπ.), σε μικρότερο βαθμό είχαν λειτουργήσει, στη χρονική φάση διεξαγωγής της έρευνας, μια σειρά διαδικασίες, όπως :

- η επικαιροποίηση της εκτίμησης του επαγγελματικού κινδύνου
- η ενημέρωση εργαζομένων για τη διαδικασία διαχείρισης περιστατικού εάν παρουσιάσουν κάποια συμπτώματα

- η παροχή οδηγιών στους εργαζόμενους από τον τεχνικό ασφάλειας και τον γιατρό εργασίας (εάν υπάρχει πρόβλεψη απασχόλησης)
- η εκπαίδευση εργαζομένων στη χρήση μέσων ατομικής προστασίας από τον κορωνοϊό
- η διαβούλευση εργοδότη με τους εργαζόμενους.

Ειδικότερα, η συμμετοχή των εργαζομένων μέσω των Εκπροσώπων και των Επιτροπών υγείας και ασφάλειας, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι το ποσοστό των εργαζομένων που δήλωσε ότι στον χώρο εργασίας του υπάρχει Εκπρόσωπος ΥΑΕ ή ΕΥΑΕ είναι χαμηλό, ζήτημα που έχει αναδειχθεί και από προηγούμενες ευρωπαϊκές και εθνικές μελέτες.

Όσον αφορά σε οργανωτικές αλλαγές που εφαρμόστηκαν με σκοπό τη μείωση του συνωστισμού στους χώρους εργασίας, ένα σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων αναφέρει ότι υιοθετηθήκαν μορφές τηλεργασίας, ιδιαίτερα στους εργαζόμενους των οποίων η εργασία γίνεται κατά κύριο λόγο με Η/Υ. Σε ορισμένες περιπτώσεις αναφέρθηκε ότι εφαρμόστηκε η «εκ περιτροπής εργασία» και η «αναστολή σύμβασης εργασίας». Σε κάποιους εργασιακούς χώρους οργανώθηκε η

σταδιακή προσέλευση – αποχώρηση των εργαζομένων, ενώ ένα μέρος των ερωτηθέντων ανέφερε ότι άλλαξε η οργάνωση της εργασίας (π.χ. μειώθηκε ο αριθμός των εργαζομένων που βρίσκονται ταυτόχρονα στον χώρο εργασίας). Η εφαρμογή κλιμακωτών διαλειμμάτων και η αύξηση του ημερήσιου χρόνου εργασίας αναφέρθηκε από μικρό ποσοστό.

Στην έρευνα διερευνήθηκε επίσης η αντίληψη κινδύνου των συμμετεχόντων για διάφορες έκτακτες καταστάσεις και η ευαισθητοποίηση και η ετοιμότητα απέναντι σε αυτές. Ειδικότερα διερευνήθηκε η επίδραση της εξέλιξης της πανδημίας COVID-19 στην αντίληψη κινδύνου και στο άγχος.

Η επιδημία είναι η έκτακτη κατάσταση που απασχολεί περισσότερο τους ερωτηθέντες και ακολουθούν άλλες έκτακτες καταστάσεις (πυρκαγιά στον χώρο κατοικίας, σεισμός, πυρκαγιά στον χώρο εργασίας, άλλες φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές), με το τσουνάμι να είναι αυτό που απασχολεί λιγότερο τον πληθυσμό. Παρατηρούνται ορισμένες διαφοροποιήσεις σε σχέση με την αντίστοιχη έρευνα που διενεργήθηκε το 2019. Στην έρευνα του 2019 απασχολούσε περισσότερο τον πληθυσμό ο κίνδυνος ενός σεισμού, η

πυρκαγιά στον χώρο κατοικίας, οι θυελλώδεις άνεμοι και ακολουθούσε η επιδημία και άλλες έκτακτες καταστάσεις. Είναι φανερό η επίδραση της εξέλιξης της πανδημίας COVID-19 σε σχέση με την αντίληψη κινδύνου του πληθυσμού στην έρευνα του 2020.

Σχετικά με τις άλλες έκτακτες καταστάσεις κινδύνου (φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, ακραία καιρικά φαινόμενα), επηρεάζει την αντίληψη κινδύνου, στατιστικά σημαντικά, ο τόπος κατοικίας, καθώς και η εμπειρία από αντίστοιχα γεγονότα στο παρελθόν.

Η επίδραση της εξέλιξης της πανδημίας COVID-19 διερευνήθηκε και όσον αφορά σε διαφορετικές ψυχοκοινωνικές παραμέτρους και θέματα υγείας. Διαπιστώνεται ότι την περίοδο που διεξήχθη η έρευνα περισσότερο απασχολούσε τους ερωτηθέντες η αρνητική επίδραση στις κοινωνικές σχέσεις, ακολουθούσε η επίδραση στα οικονομικά-εργασιακά, στην ψυχική υγεία και λιγότερο απασχολούσε η αρνητική επίδραση στην υγεία γενικά. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το διάστημα εκείνο οι αρνητικές επιδράσεις της πανδημίας στην υγεία του πληθυσμού δεν βρίσκονταν στα σημερινά επίπεδα, κάτι που πιθανά επιδρά στα αποτελέσματα της έρευνας.

Διερευνώντας το αίσθημα του άγχους (κατάσταση κατά την οποία το άτομο αισθάνεται ένταση, ανησυχία, νευρικότητα, αγωνία, ή έχει βραδινές αϋπνίες λόγω της αδιάλειπτης συγκέντρωσης του μυαλού του σε προβλήματα), διαπιστώθηκε ότι σημαντικό μέρος των συμμετεχόντων δήλωσε ότι έχει το αίσθημα του άγχους το τελευταίο βμηνο. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι όσο αυξανόταν ο βαθμός αρνητικής επίδρασης της πανδημίας COVID-19, τόσο συχνότερα αναφερόταν άγχος από τους ερωτηθέντες.

Όσον αφορά στην ετοιμότητα απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις, μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων δηλώνουν ότι αισθάνονται ότι είναι «καθόλου» ή «λίγο» προετοιμασμένοι για όλες τις έκτακτες καταστάσεις σε σχέση με αυτούς που αισθάνονται από «αρκετά» έως «πάρα πολύ» προετοιμασμένοι, με εξαίρεση την επιδημία, για την οποία δηλώνουν λίγο καλύτερα προετοιμασμένοι σε σχέση με τις άλλες έκτακτες καταστάσεις και σε σχέση και με την αντίστοιχη έρευνα του 2019. Αυτό ερμηνεύεται από την ανάπτυξη κουλτούρας πρόληψης απέναντι στην πανδημία COVID-19 που αναπτύχθηκε στο μεσοδιάστημα.

Επίσης, διαπιστώνεται ότι επηρεάζει θετικά, στατιστικά σημαντικά την ετοιμότητα απέναντι σε έκτακτες καταστάσεις, η προηγούμενη εκπαίδευση στον χώρο εργασίας, η ύπαρξη και η λειτουργία θεσμών ΥΑΕ, όπως ο ΤΑ, ο ΓΕ και ο Εκπρόσωπος ΥΑΕ ή η ΕΥΑΕ, καθώς και η ενημέρωση που έχει προηγηθεί από τον Δήμο ή την Περιφέρεια. Η θετική αυτή επίδραση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη για την ενίσχυση των διαδικασιών ενημέρωσης και εκπαίδευσης εργαζομένων και κοινού. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης στον τομέα της εκπαίδευσης. Από τα θέματα εκπαίδευσης που διερευνήθηκαν, αποτυπώθηκε ότι συχνότερα έχουν εκπαιδευτεί οι εργαζόμενοι για θέματα όπως η χρήση πυροσβεστικών μέσων, οι πρώτες βοήθειες και η εκκένωση των χώρων εργασίας. Οι προτιμήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα για τα θέματα για τα οποία θα επιθυμούσαν να ενημερωθούν και να εκπαιδευτούν στο μέλλον, σε συνδυασμό με το χαμηλό ποσοστό που διαπιστώνεται για την ενημέρωση από τον Δήμο και την Περιφέρεια για φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές που έχει προηγηθεί, υπογραμμίζει τις προτεραιότητες σε αυτό το ζήτημα.

Τέλος, στην έρευνα διερευνήθηκαν οι προτιμήσεις σχετικά με τον τρόπο ειδοποίησης από τις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας σε περίπτωση που κάποια έκτακτη κατάσταση βρίσκεται σε εξέλιξη. Συχνότερα αναφέρθηκε το μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο και ακολουθεί το διαδίκτυο, όπως και στην αντίστοιχη έρευνα που διεξήχθη το 2019.

Από το σύνολο των ευρημάτων της έρευνας υπογραμμίζεται η ανάγκη ένταξης των προσπάθειών όλων των εμπλεκόμενων για τη λήψη μέτρων προστασίας στους χώρους εργασίας, την ενημέρωση και την εκπαίδευση εργαζομένων και κοινού για έκτακτες καταστάσεις κινδύνου και την ανάπτυξη κουλτούρας πρόληψης, με στοχευμένες δράσεις για σχετικά θέματα και ειδικότερα στοχευμένες δράσεις κατά κλάδο.

Αναφορές

- [1]. Γεωργιάδου Ε., Πινότση Δ., Κουκουλάκη Θ., Καψάλη Κ. (2019). Προκλήσεις για την πρόληψη και ετοιμότητα αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων στις σημερινές συνθήκες. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την ΥΑΕ «Με το βλέμμα στο μέλλον», ΕΛΙΝΥΑΕ, Αθήνα, Νοέμβριος 2019.
- [2]. Georgiadou E., Pinotsi D., Koukoulaki Th., Kapsali K. (2019). Public awareness, information and training for natural and technological disasters. 6th International Conference on Civil Protection & New Technologies “Safe Corfu 2019”, Corfu Island, Greece.
- [3]. UNESCO (2018). Participate in the citizen awareness survey on disaster preparedness.
- [4]. NSC (2019). Survey asks: Do you have an emergency preparedness plan? Safety + Health.
- [5]. Papagiannaki K., Diakakis M., Kotroni V., Lagouvardos K., Andreadakis E. (2019). Hydrogeological and Climatological Risks Perception in a Multi-Hazard Environment: The Case of Greece. Water, 11
- [6]. Lam R.P.K., Leung L.P., Balsari S., Hsiao K., Newnham E., Patrick K., Pham P., Leaning J. (2017). Urban disaster preparedness of Hong Kong residents: A territory – wide survey. International Journal of Disaster Risk Reduction, 23, 62–69.
- [7]. Ministry of Civil Defence and Emergency management, New Zealand, Disaster preparedness survey 2018
- [8]. FEMA (2014), Disaster Preparedness Surveys Database: Public, Businesses, and Schools
- [9]. Lindström K., Dallner M., Elo A.-L., Gamberale F., Knardahl S., Ørhede E., Skogstad A., Hottinen V. (2000). Validation of the general nordic questionnaire (QPSNordic) for psychological and social factors at work. Nord 2000:12. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.
- [10]. EU-OSHA (2020). [COVID-19: guidance for the workplace. European Agency for Safety and Health at Work.](#)
- [11]. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (2020). [Κατευθυντήριες οδηγίες: Κορωνοϊός \(SARS-CoV-2\) - Οδηγίες και μέτρα πρόληψης σε εργασιακούς χώρους.](#)
- [12]. Πινότση Δ., Γεωργιάδου Ε. (2020). Ερευνητικά δεδομένα για την ενημέρωση και προετοιμασία του κοινού για την περίπτωση μιας επιδημίας. ΕΛΙΝΥΑΕ «Υγιεινή & Ασφάλεια της Εργασίας», 79, 23-28.